II

(Muut kuin lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset)

PÄÄTÖKSET

KOMISSION PÄÄTÖS (EU) 2017/501,

annettu 12 päivänä kesäkuuta 2015,

tariffeista, joita romanialainen Hidroelectrica on soveltanut yrityksiin S.C. ArcelorMittal Galați, S.C. Alro SA, S.C. Alpiq RomEnergie S.R.L., S.C. Alpiq RomIndustries S.R.L., S.C. Energy Financing Team Romania S.R.L. (EFT), S.C. Electrica SA, S.C. Electromagnetica SA, S.C. Energy Holding S.R.L., S.C. EURO-PEC SA, S.C. Luxten-Lighting Group SA, S.C. Electrocarbon SA Slatina ja S.C. ELSID Titu S.A. – SA.33623 (2012/C), SA.33624 (2012/C), SA.33451 (2012/C) ja SA.33581 (2012/C)

(tiedoksiannettu numerolla C(2015) 3919)

(Ainoastaan romaniankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', ja erityisesti sen 108 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

ottaa huomioon päätökset, joilla komissio on aloittanut SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun tukea SA.33623 (2012/C, ex 11/NN) ([1]), SA.33624 (2012/C, ex 2011/CP) ([2]), SA.33451 (2012/C, ex 2012/NN) ([3]) ja SA.33581 (2012/C) ([4]) koskevan menettelyn,

on mainittujen artiklojen mukaisesti kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa ja ottaa huomioon nämä huomautukset,

sekä katsoo seuraavaa:

1. MENETTELY

(1) Komissio vastaanotti 28 päivänä tammikuuta 2011 ja 2 päivänä elokuuta 2011 investointirahastolta S.C. FP Proprietatea SA, jäljempänä 'FP' tai 'kantelija', kolme kantelua, jotka koskivat yrityksen S.C. Hidroelectrica SA, jäljempänä 'Hidroelectrica', sähkömyyntiä useille ostajille väitetysti markkinatasoa alhaisempaan hintaan.

(2) Komissio ilmoitti Romanialle 25 päivänä huhtikuuta 2012 päätöksestään aloittaa seuraavien väitettyjen valtiontukitoimenpiteiden osalta SEUT-sopimuksen ([5]) 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely, jäljempänä 'menettelyn aloittamista koskevat päätökset':

— asia SA.33623, joka koskee yritystä S.C. ArcelorMittal Galați SA, jäljempänä 'ArcelorMittal';

— asia SA.33624, joka koskee yritystä S.C. Alro SA, jäljempänä 'Alro';

([1]) Komission päätös C(2012) 2516 final, annettu 25 päivänä huhtikuuta 2012, asiassa SA.33623 (EUVL C 189, 29.6.2012, s. 3).
([2]) Komission päätös C(2012) 2517 final, annettu 25 päivänä huhtikuuta 2012, asiassa SA.33624 (EUVL C 268, 5.9.2012, s. 21).
([3]) Komission päätös C(2012) 2542 final, annettu 25 päivänä huhtikuuta 2012, asiassa SA.33451 (EUVL C 395, 20.12.2012, s. 5).
([4]) Komission päätös C(2012) 2556 final, annettu 25 päivänä huhtikuuta 2012, asiassa SA.33581 (EUVL C 395, 20.12.2012, s. 34).
([5]) EUVL L 115, 9.5.2008, s. 92.

— asia SA.33451, joka koskee yrityksiä S.C. Alpiq RomEnergie S.R.L., jäljempänä 'Alpiq RomEnergie', S.C. Alpiq RomIndustries S.R.L., jäljempänä 'Alpiq RomIndustries', S.C. Energy Financing Team Romania S.R.L., jäljempänä 'EFT', S.C. Electromagnetica SA, jäljempänä 'Electromagnetica', S.C. Energy Holding S.R.L., jäljempänä 'Energy Holding', S.C. Euro-Pec SA, jäljempänä 'Euro-Pec', S.C. Electrica SA, jäljempänä 'Electrica', ja S.C. Luxten-Lighting Group S.A, jäljempänä 'Luxten-Lighting'; jäljempänä yhdessä 'sähkökaupan harjoittajat'; ja

— asia SA.33581, joka koskee yrityksiä S.C. Electrocarbon SA Slatina, jäljempänä 'Electrocarbon', ja S.C. ELSID Titu SA, jäljempänä 'Elsid'; jäljempänä yhdessä 'elektrodien valmistajat'.

(3) Menettelyn aloittamista koskevat päätökset julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* ([6]). Komissio kehotti Romanian viranomaisia ja asianomaisia osapuolia esittämään huomautuksensa.

(4) Romanian viranomaiset esittivät 23 päivänä heinäkuuta 2012 komissiolle menettelyn aloittamista koskevia päätöksiä koskevat huomautuksensa.

(5) Komissio sai huomautuksia 11 asianomaiselta ([7]) seuraavasti:

— Asiassa SA.33623 vastaanotettiin huomautuksia ArcelorMittalilta 30 päivänä heinäkuuta 2012 ja 2 päivänä elokuuta 2012. Komissio toimitti asianomaisen huomautukset Romanian viranomaisille 5 päivänä joulukuuta 2012.

— Asiassa SA.33624 vastaanotettiin huomautuksia Alrolta 3 päivänä lokakuuta 2012, 28 päivänä marraskuuta 2012, 12 päivänä huhtikuuta 2013 ja 30 päivänä toukokuuta 2013 sekä eräältä kilpailijalta 5 päivänä lokakuuta 2012. Komissio toimitti asianomaisten huomautukset Romanian viranomaisille 13 päivänä marraskuuta 2012.

— Asiassa SA.33451 vastaanotettiin huomautuksia Alpiq RomEnergieltä ja Alpiq RomIndustriesilta 1 päivänä elokuuta 2012 ja 20 päivänä tammikuuta 2013, EFT:ltä 4 päivänä helmikuuta 2013, Energy Holdingilta 18 ja 21 päivänä tammikuuta 2013 ja Electromagneticalta 22 päivänä tammikuuta 2013. Komissio toimitti asianomaisten huomautukset Romanian viranomaisille 13 päivänä helmikuuta 2013.

— Asiassa SA.33581 vastaanotettiin huomautuksia Electrocarbonilta ja Elsidiltä 18 päivänä toukokuuta 2012 ja 18 päivänä tammikuuta 2013. Komissio toimitti asianomaisten huomautukset Romanian viranomaisille 13 päivänä helmikuuta 2013.

(6) Romanian viranomaiset vastasivat asianomaisten huomautuksiin 15 päivänä tammikuuta 2013 asiassa SA.33624 ja 24 päivänä maaliskuuta 2013 asioissa SA.33451 ja SA.33581.

(7) Komissio pyysi Romanian viranomaisilta lisätietoa

— asiassa SA.33623 (ArcelorMittal) 30 päivänä lokakuuta 2012, 15 päivänä huhtikuuta 2013 ja 29 päivänä heinäkuuta 2013 päivätyillä kirjeillä;

— asiassa SA.33624 (Alro) 22 päivänä toukokuuta 2012, 30 päivänä lokakuuta 2012 ja 15 päivänä huhtikuuta 2013 päivätyillä kirjeillä;

— asioissa SA.33451 ja SA.33581 (sähkökaupan harjoittajat ja elektrodien valmistajat) 6 päivänä elokuuta 2014 ja 25 päivänä syyskuuta 2014 päivätyillä kirjeillä;

— kaikissa neljässä asiassa 29 päivänä heinäkuuta 2013 ja 21 päivänä helmikuuta 2014.

(8) Romanian viranomaiset esittivät lisätietoa

— asiassa SA.33623 (ArcelorMittal) 30 päivänä marraskuuta 2012, 3 ja 10 päivänä kesäkuuta 2013, 16 päivänä heinäkuuta 2013, 11 päivänä syyskuuta 2013, 18 päivänä joulukuuta 2013, 20 päivänä maaliskuuta 2014, 24 päivänä maaliskuuta 2014 ja 14 päivänä toukokuuta 2014;

— asiassa SA.33624 (Alro) 19 päivänä kesäkuuta 2012, 23 päivänä heinäkuuta 2012, 30 päivänä marraskuuta 2012, 15 päivänä tammikuuta 2013, 3 päivänä kesäkuuta 2013, 11 päivänä syyskuuta 2013, 18 päivänä joulukuuta 2013, 24 päivänä maaliskuuta 2014 ja 14 päivänä toukokuuta 2014;

— asioissa SA.33451 ja SA.33581 (sähkökaupan harjoittajat ja elektrodien valmistajat) 11 päivänä syyskuuta 2013, 24 päivänä maaliskuuta 2014, 14 päivänä toukokuuta 2014, 3 päivänä syyskuuta 2014 ja 10 päivänä lokakuuta 2014.

(9) Komissio lähetti 11 päivänä maaliskuuta 2014 Energy Holdingille selvityspyynnön, joka liittyi yrityksen asiassa SA.33451 (sähkökaupan harjoittajat) esittämiin huomautuksiin. Energy Holding vastasi pyyntöön 8 päivänä toukokuuta 2014.

([6]) Asia SA.33623 (EUVL C 189, 29.6.2012, s. 3); asia SA.33624 (EUVL C 268, 5.9.2012, s. 21); asia SA.33451 (EUVL C 395, 20.12.2012, s. 5); ja asia SA.33581 (EUVL C 395, 20.12.2012, s. 34).

([7]) Mukaan lukien alustavat huomautukset, jotka Luxten-Lighting ja Euro-Pec toimittivat ennen kuin kehotus esittää huomautuksia menettelyn aloittamista koskevaan päätökseen oli julkaistu: Luxten-Lighting 14 päivänä elokuuta 2012 ja Euro-Pec 13 päivänä elokuuta 2012.

(10) Komissio sai lisähuomautuksia asianomaisilta

— asiassa SA.33623 (ArcelorMittal) sähköpostitse 30 päivänä heinäkuuta ja 2 päivänä elokuuta 2012;

— asiassa SA.33624 (Alro) 30 päivänä toukokuuta, 28 päivänä kesäkuuta ja 2 päivänä heinäkuuta 2013 sekä 21 päivänä maaliskuuta 2014 päivätyillä kirjeillä;

— asiassa SA.33451 (sähkökaupan harjoittajat) 18 ja 19 päivänä marraskuuta 2013, 16 ja 18 päivänä kesäkuuta 2014 sekä 25 päivänä heinäkuuta ja 25 päivänä marraskuuta 2014 päivätyillä kirjeillä;

— asiassa SA.33581 (elektrodien valmistajat) faksitse ja sähköpostitse 18 päivänä tammikuuta 2013.

2. **VÄITETTYJEN TUKITOIMENPITEIDEN KUVAUS**

(11) Tässä jaksossa kuvataan sopimuspuolia (Hidroelectrica ja väitetyt tuensaajat) sekä tarkasteltavana olevia sähkönmyyntisopimuksia Romanian sähkömarkkinoilla.

2.1 **Sopimuspuolet**

2.1.1 *Hidroelectrica*

(12) Hidroelectrica perustettiin vuonna 2000, kun Romanian hallitus perusti neljä itsenäistä ja täysin valtion omistamaa yritystä. Hidroelectricaan sovelletaan yleistä yhtiölainsäädäntöä. Sen osakkeenomistajia ovat Romanian valtio talous- ja kauppaministeriön kautta (80,056 prosenttia) sekä kantelija (19,943 prosenttia). Romanian valtio on edustettuna yhtiökokouksissa, ja se nimittää jäseniä Hidroelectrican hallitukseen. Hidroelectrican hallituksen jäsenet voivat samanaikaisesti toimia myös Romanian hallituksen viroissa ([8]).

(13) Hidroelectrica on Romanian suurin sähköntuottaja. Sen vuotuinen tuotantokapasiteetti on noin 17,5 terawattituntia tavanomaisena vesivuotena. Hidroelectrica tuottaa sähköä patoja ja jokivoimalaitoksia hyödyntämällä. Tuotannon määrä kuitenkin vaihtelee huomattavasti hydrologisten olosuhteiden mukaan: vuonna 2004 Hidroelectrican tuotanto oli 17,6 terawattituntia, vuonna 2009 se oli 16,4 terawattituntia ja vuonna 2010 puolestaan 21,3 terawattituntia. Hidroelectrican markkinaosuus oli 28,24 prosenttia vuonna 2013. Se oli suurin toimittaja ennen lämpöhiiltä hyödyntävää Complexul Energetic Olteniaa, jonka markkinaosuus oli 20,83 prosenttia, ja Nuclearelectricaa, jonka markkinaosuus oli 20,65 prosenttia. Sekä Complexul Energetic Oltenia että Nuclearelectrica ovat valtion omistuksessa.

(14) Hidroelectrican kustannusrakenteelle ovat ominaisia korkeat kiinteät kustannukset (jotka liittyvät voimalaitospatojen ja muiden rakennusurakoiden kuoletukseen ja säännölliseen huoltoon) ja alhaiset muuttuvat tuotantokustannukset. Vesivoimalla on usein pienemmät rajakustannukset muihin sähkölähteisiin, etenkin fossiilisiin polttoaineisiin, verrattuna. Tämä kustannusrakenne johtuu siitä, että vesivoimaan perustuvaan sähköntuotantoon ei tavallisesti liity merkittäviä polttoaine- tai rajakustannuksia ([9]). Sen vuoksi kukin vesivoiman tuottaja voi

([8]) Kaikki Hidroelectrican hallituksen jäsenet – pääjohtajaa ja Fondul Proprietatean edustajaa lukuun ottamatta (vuonna 2010) – ovat toimineet samanaikaisesti eri ministeriöiden viroissa, ja heidät on nimitetty talous- ja kauppaministeriön määräyksillä seuraavasti: i) vuosina 2005–2006 Hidroelectrican hallitukseen kuuluivat talous- ja kauppaministerin kabinettiin kuuluva henkilökohtainen neuvonantaja, pienistä ja keskisuurista yrityksistä vastaavan ministerin kabinetin päällikkö, valtiovarainministerin kabinettiin kuuluva henkilökohtainen neuvonantaja sekä hallituksen pääsihteeristöön kuuluva henkilökohtainen neuvonantaja; ii) vuosien 2007–2008 tilanteesta ei ole tietoa; iii) vuonna 2009 Hidroelectrican hallituksen puheenjohtajana toimi talous- ja kauppaministeriön kansliapäällikkö, kun taas valtiovarainministeriön kansliapäällikkö ja kaksi talous- ja kauppaministeriön johtajaa kuuluivat Hidroelectrican hallitukseen; iv) vuonna 2010 Hidroelectrican hallitukseen kuuluivat kolme kauppa- ja talousministeriön henkilökohtaista neuvonantajaa, valtiovarainministeriön kansliapäällikkö sekä talous- ja kauppaministeriön johtaja.

([9]) Ks. Kansainvälinen energiajärjestö, "Projected costs of generating electricity", vuoden 2010 painos, jakso 4.2 "Country by country data on electricity generating costs", s. 89.

suurelta osin itse päättää myyntipolitiikasta ja kattaa tuotannon rajakustannukset ylittävät kustannukset täysimääräisesti myymällään tuotannolla. Vesivoiman (ja muun energian) tuotannon perussääntönä on, että kaikki kustannukset olisi katettava pitkällä aikavälillä. Tämän lisäksi ei ole muita määrääviä tai normatiivisia taloudellisia sääntöjä, jotka sääntelisivät yksinomaan tiettyjen ostajasegmenttien kustannuksiin perustuvaa optimaalista hinnanmääritystä lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä. Näin ollen esimerkiksi kaikkien myytyjen kilowattituntien ei tarvitse vaikuttaa samanarvoisesti kiinteiden kustannusten täysimääräiseen kattamiseen kullekin ostajalle myydystä tuotannosta riippumatta. Hidroelectrican tuotanto riippuu kuitenkin hydrologisista olosuhteista, eikä se pysty mukauttamaan kiinteää kustannuspohjaansa. Sen vuoksi yrityksen tuotannon ja siten myös tulojen hallitsematon vaihtelu voi aiheuttaa sille pitkällä aikavälillä riskin. Varmistaakseen tasaiset ja ennakoitavat tulot Hidroelectrica tarvitsee vakaan tuotannon pitkällä aikavälillä.

(15) Vuonna 2005, jolloin useimmat tarkasteltavana olevista sopimuksista tehtiin, Hidroelectrican strategiaan kuului uudistaminen ja uuden 1,6 gigawatin vesivoimalaitoksen rakentaminen. Kokonaisinvestointien arvioitiin olevan 5,9 miljardia euroa vuosina 2005–2025. Uudistusohjelma edellytti 800 miljoonaa euroa ulkopuolista rahoitusta.

Hidroelectrica aloitti 26 päivänä kesäkuuta 2012 maksukyvyttömyysmenettelyn ([10]), joka päättyi 26 päivänä kesäkuuta 2013 ([11]). Hidroelectrica aloitti maksukyvyttömyysmenettelyn uudelleen 25 päivänä helmikuuta 2014. Selvittäjän laatiman maksukyvyttömyysraportin ([12]) mukaan Hidroelectrican maksukyvyttömyys johtui useista tekijöistä: yrityksen oli myytävä merkittävä osa tuotannostaan säännellyillä markkinoilla hintaan, joka ei kattanut tuotantokustannuksia, sen oli ostettava suuria määriä kallista sähköä valtion omistamilta romanialaisilta sähköntuottajilta (ostettu sähkömäärä myytiin sen jälkeen uudelleen halvemmalla hinnalla), minkä lisäksi sen myyntisopimukset, liian suuret investoinnit, huono hallinto ja liialliset työvoimakustannukset johtivat tilanteeseen, jossa Hidroelectrica ei pystynyt maksamaan velkojaan luotonantajille.

2.1.2 *Väitetyt tuensaajat*

(16) Hidroelectrica teki tarkasteltavana olevat sopimukset seuraavien asiakkaiden kanssa:

— Kahdeksan sähkökaupan harjoittajaa: **Alpiq RomEnergie**, aikaisemmin SC EHOL Distribution, on Energy Holdingin oikeusseuraaja. EHOL Distribution myytiin Alpiqille ja yrityksen nimeksi muutettiin Alpiq RomEnergie. **Alpiq RomIndustries**, aikaisemmin SC Buzmann Industries SRL. Molempien yritysten omistaja on yksityinen sveitsiläinen toimija Alpiq, joka perustettiin yritysten Aare-Tessin Ltd for Electricity ja EnergieOuest Suisse fuusiolla vuonna 2008. Alpiq toimii pääasiassa Kaakkois-Euroopassa. **EFT** on Kyprokseen sijoittautuneen EFT Groupin tytäryhtiö ja toimii pääasiassa Balkanin alueella. **Electrica** tarjoaa sähköpalveluja sekä vaatimukset täyttäville vähittäiskaupan asiakkaille että sen omille tytäryhtiöille Romaniassa. **Electromagnetica** tarjoaa valaistustuotteita ja -palveluja sekä harjoittaa sähkökauppaa Romaniassa. **Energy Holding** on yksityinen energiantoimittaja ja toimii Romaniassa sekä Kaakkois-Euroopassa. **EURO-PEC** myy rauta- ja terästuotteita maa- ja vesirakentamiseen sekä teollisuus- ja laivanrakennukseen Kaakkois-Euroopassa. **Luxten-Lighting** valmistaa valaistustuotteita ja harjoittaa sähkökauppaa.

— Kaksi elektrodien valmistajaa: **Electrocarbon** on julkinen osakeyhtiö, joka valmistaa grafiittielektrodeja, kalsinoitua öljykoksia, Söderbergin massaa ja hiilisauvoja masuuneja varten. Vuonna 1984 perustettu **Elsid** valmistaa grafiittielektrodeja metalliteollisuuteen.

— **ArcelorMittal** on monikansallisen konsernin tytäryhtiö. Konserni toimii samalla nimellä ja on johtava terästuottaja maailmassa. ArcelorMittal valmistaa kuuma- ja kylmävalssattuja, sinkittyjä, peitattuja ja öljyttyjä keloja sekä levyjä. Yritys on Romanian suurin terästuottaja ja toiseksi suurin teollinen sähkönkuluttaja. Se kuluttaa sähköä vuosittain yli 1,7 terawattituntia.

— **Alro** on Vimetco NL:n tytäryhtiö. Vimetco NL on venäläisomistuksessa oleva holdingyhtiö, jonka päätoimipaikka on Alankomaissa. Alron vuotuinen sähkönkulutus on yli 3 terawattituntia jatkumona (24 tuntia vuorokaudessa), mikä tekee siitä Romanian suurimman teollisen sähkönkuluttajan.

([10]) Bukarestin alioikeuden päätös nro 22456/3/2012, 26. kesäkuuta 2012.
([11]) Bukarestin alioikeuden päätös nro 6482, päivätty 26. kesäkuuta 2013.
([12]) Saatavilla vain romanian kielellä osoitteessa http://www.euroinsol.eu/uploads/Raport%2059%20Hidro%20v11.pdf

2.2 **Sopimukset**

(17) Hidroelectrica teki 14 sähköntoimitussopimusta väitettyjen tuensaajien kanssa: yhden sopimuksen kunkin kahdeksan sähkökaupan harjoittajan kanssa Electricaa ([13]) lukuun ottamatta, yhden sopimuksen Electrocarbonin, Elsidin ja Alron kanssa sekä kaksi vuoden pituista sopimusta ArcelorMittalin kanssa. Näiden sopimusten pääpiirteet kuvataan yksityiskohtaisesti jäljempänä johdanto-osan 19–23 kappaleessa. Kattavampia kuvauksia ja lisätietoja on saatavilla kunkin menettelyn aloittamista koskevissa päätöksissä ja tämän päätöksen liitteessä I.

(18) *Sopimusten tekopäivämäärä:* Yhdeksän sopimusta oli jo voimassa vuonna 2007, jolloin Romania liittyi EU:hun, ja viisi sopimusta ([14]) tehtiin Romanian EU:hun liittymisen jälkeen.

(19) *Sopimusten kesto:* Useimmat sopimukset olivat pitkäkestoisia ja tehtiin 5–10 vuodeksi: viisi sopimusta tehtiin alun perin kymmeneksi vuodeksi ([15]), kaksi sopimusta tehtiin seitsemäksi vuodeksi ([16]), kolme sopimusta tehtiin viideksi vuodeksi ([17]) (näistä kahta pidennettiin vielä viideksi vuodeksi vuonna 2004 ([18])) ja neljä jäljelle jäävää sopimusta tehtiin vuodeksi ([19]) tai vuotta lyhyemmäksi ajaksi ([20]).

(20) *Sopimusten nykytila:* Ainoastaan Alron kanssa tehty sopimus on edelleen voimassa. Kaikkien muiden sopimusten osalta i) Hidroelectrican selvittäjä irtisanoi sopimuksen maksukyvyttömyysmenettelyn aikana vuonna 2012, ii) yksi sopimuspuolista irtisanoi sopimuksen ([21]) tai iii) sopimuksen voimassaoloaika päättyi ([22]).

(21) *Sopimushinnat:* Tarkasteltavana olevissa sopimuksissa asetetut hinnat olivat *–tapauskohtaisia* hintoja, joista neuvoteltiin erikseen kunkin ostajan kanssa. Hintoja ei määritetty Hidroelectrican olemassa olevan tariffitaulukon perusteella esimerkiksi alentamalla tai korottamalla sovellettavaa tariffia tai tariffitasoa.

— Luxten-Lightingin (sähkökaupan harjoittaja) kanssa tehdyssä sopimuksessa hinnaksi asetettiin alun perin kiinteä määrä, joka oli voimassa toistaiseksi. Sen jälkeen sopimukseen tehtiin vuosittain lisäyksiä, joissa alkuperäistä sopimushintaa korotettiin.

— Electrocarbonin ja Elsidin kanssa tehdyissä sopimuksissa hinnaksi asetettiin alun perin kiinteä määrä, joka oli voimassa vain ensimmäisen sopimusvuoden. Hinnaksi muutettiin 1 päivänä syyskuuta 2003 ([23]) sama kiinteä määrä kullekin vuodelle alkuperäisen sopimusajan loppuun saakka. Ennen vuotta 2007 sopimuspuolet tarkistivat jälleen tuleville vuosille asetettua hintaa vahvistamalla saman kiinteän määrän kullekin vuodelle sopimusten voimassaoloajan loppuun saakka ([24]). Vaikka sopimushinnaksi määritettiin ennalta kiinteä määrä, sopimuspuolet neuvottelivat ja sopivat käytännössä vuosittain sopimusta korkeammista hinnoista. Vuonna 2010 Electrocarbon ja Elsid eivät kuitenkaan hyväksyneet Hidroelectrican pyytämää koko hinnankorotusta, jolloin Hidroelectrica ilmoitti yksipuolisesti keskeyttävänsä sähköntoimituksen. Asia vietiin ratkaistavaksi toimivaltaiseen tuomioistuimeen, joka ei hyväksynyt Hidroelectrican pyyntöä korottaa hintoja sopimuksessa sovitusta tasosta ([25]).

([13]) Electrica teki kaksi lyhytkestoista sopimusta Hidroelectrican kanssa.
([14]) Yksi sopimus AlpiqRomEnergien kanssa, kaksi sopimusta Electrican kanssa ja kaksi sopimusta ArcelorMittalin kanssa.
([15]) Viisi sopimusta sähkökaupan harjoittajien (Alpiq RomIndustries, Electromagnetica, Energy Holding, Euro-Pec, Luxten-Lighting) kanssa.
([16]) Sopimukset EFT:n (sähkökaupan harjoittaja) ja Alron kanssa.
([17]) Sopimukset Electrocarbonin ja Elsidin sekä Alpiq RomEnergien (sähkökaupan harjoittaja) kanssa.
([18]) Sopimukset Electrocarbonin ja Elsidin kanssa.
([19]) Kaksi sopimusta ArcelorMittalin kanssa.
([20]) Kaksi sopimusta Electrican kanssa.
([21]) Luxten-Lighting (sähkökaupan harjoittaja) irtisanoi tekemänsä sopimuksen 15 päivänä marraskuuta 2011 päivätyllä ilmoituksella, joka tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012.
([22]) Electrocarbonin ja Elsidin kanssa tehtyjen sopimusten voimassaoloaika päättyi 13 päivänä maaliskuuta 2013 ja Electromagnetican (sähkökaupan harjoittaja) kanssa tehdyn sopimuksen voimassaoloaika päättyi 30 päivänä huhtikuuta 2014.
([23]) Electrocarbonin kanssa tehdyn sopimuksen lisäyksessä 1 määrättiin ennalta asetetusta hinnasta (kiinteä määrä – sama hinta) 28 päivänä helmikuuta 2008 saakka. Eldisin kanssa tehdyn sopimuksen lisäyksessä 2 määrättiin ennalta asetetusta hinnasta 31 päivänä joulukuuta 2007 saakka.
([24]) Sopimuspuolet sopivat 1 päivänä heinäkuuta 2004 taulukosta, jossa määritettiin kullekin vuodelle kiinteä hinta ajanjaksoksi 2006–2013 (Electrocarbonin kanssa tehdyn sopimuksen lisäys 4 ja Elsidin kanssa tehdyn sopimuksen lisäys 5). Hintoja muutettiin sen jälkeen 1 päivänä tammikuuta 2005, jolloin hinnaksi määritettiin kiinteä määrä 31 päivään joulukuuta 2007 saakka Elsidin osalta ja 28 päivään helmikuuta 2008 Electrocarbonin osalta. Electrocarbonin ja Elsidin kanssa sovittuja hintoja tarkistettiin vuosittain vuodesta 2006 lähtien.
([25]) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin: Oltin alioikeus, asiakirja 2800/104/2010 (Electrocarbon), ja Dambovitan alioikeus, asiakirja 4102/120/2010 (Elsid).

(22) Sopimuspuolten oikeus irtisanoa sopimus yksipuolisesti:

— Luxten-Lightingin, Electrocarbonin ja Elsidin kanssa tehdyissä sopimuksissa ostajalla oli oikeus irtisanoa sopimus antamalla kirjallinen ennakkoilmoitus 30 päivää ennen sopimuksen päättymistä. Jos tätä lauseketta ei noudatettu, ostajan oli maksettava sopimuksessa sovitut määrät siihen saakka kun Hidroelectrica teki uuden sähköntoimitussopimuksen vastaavin ehdoin uuden ostajan kanssa ([26]).

— Luxten-Lightingin, Electrocarbonin ja Elsidin kanssa tehdyissä sopimuksissa myös Hidroelectricalla oli oikeus irtisanoa sopimus seuraavissa tilanteissa: i) jos ostetun sähkön sopimushinta ja/tai mikä tahansa sopimussakko jätetään toistuvasti maksamatta; ii) jos ostaja menettää asemansa Romanian lainsäädännön mukaisena vaatimukset täyttävänä kuluttajana (mikä on sopimuksen keskeinen osa), jolloin sopimus voidaan irtisanoa viiden työpäivän kuluessa siitä päivästä, kun tämä asema menetettiin; iii) jos ostaja ei suostu tekemään uutta sopimusta tai muuttamaan voimassa olevaa sopimusta silloin, jos sopimuksen voimaantulohetkellä vallinneet taloudelliset ja tekniset olosuhteet muuttuvat, jolloin sopimus voidaan irtisanoa antamalla ilmoitus 30 kalenteripäivää ennen sopimuksen päättymistä; iv) muussa tapauksessa, josta säädetään tai määrätään sovellettavissa säädöksissä tai määräyksissä ([27]).

2.3 **Romanian sähkömarkkinat**

(23) Tarkastelujaksona Romaniassa käytiin sähkökauppaa pääasiassa kaksilla markkinoilla: i) säännellyillä sähkömarkkinoilla, joilla sähkökauppaa käydään säänneltyjen tariffien ja ehtojen perusteella, sekä ii) kilpailluilla sähkömarkkinoilla, joilla sähkökauppaa käydään vapaasti esimerkiksi seuraavien keskeisten sopimustyyppien välityksellä: keskittyneiden markkinoiden kahdenväliset sopimukset ja niin sanottujen suoraan neuvoteltavien sopimusten markkinoiden vapaasti neuvoteltavat kahdenväliset sopimukset.

Säännellyt sähkömarkkinat

(24) Säännellyillä sähkömarkkinoilla kauppaa käydään sähkön ostoa ja myyntiä koskevien puitesopimusten välityksellä. Nämä sopimukset tehdään säännellyillä markkinoilla toimivien sähköntuottajien, kuten Hidroelectrican, ja loppuasiakkaiden sähköntoimituksista viime kädessä vastaavien toimittajien välillä. Loppuasiakkaiden sähköntoimituksista vastaavilla toimittajilla on velvoite toimittaa sähköä vaatimukset täyttäville kuluttajille, jotka ovat joko i) loppukuluttajia, jotka eivät ole käyttäneet oikeuttaan valita sähköntoimittajaa ja ostaa sähköä kilpailluilta markkinoilta, tai ii) kotitalouksia ja muita kuin kotitalousasiakkaita, joilla on alle 50 työntekijää ja joiden vuosiliikevaihto on alle 10 miljoonaa euroa ([28]). Vaatimukset täyttävät kuluttajat ostavat sähköä säänneltyjen tariffien mukaisesti.

(25) Säännellyillä markkinoilla Romanian energia-alan sääntelyviranomainen, jäljempänä 'ANRE', määrittää etukäteen vuotuiset sähkön hinnat ja määrät, jotka markkinoilla toimivien sähköntuottajien on toimitettava. Hidroelectrican on ANREn pyynnön mukaisesti toimitettava sähköä tukkumyyntinä jakelijoille, jotka toimittavat sähköä vähittäismyyntinä säännellyillä markkinoilla. ANRE vahvistaa Hidroelectricalle maksettavat tukkuhinnat määrittämällä hyväksyttyjen kustannusten perustellun tason ja tuottoasteen. Vuosina 2004–2010 Hidroelectricalle maksettavat tukkuhinnat olivat seuraavanlaiset (Romanian leuta megawattitunnilta) ([29]):

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
40	67	54,59	62,46	60,53	67,65	72

Kilpaillut sähkömarkkinat

(26) Romanian kilpaillut sähkömarkkinat on vuodesta 2005 lähtien jaettu viiteen eri markkina-alueeseen:

— OPCOMin hallinnoimat keskittyneet markkinat;

— suoraan neuvoteltavien sopimusten markkinat;

([26]) Kussakin kolmessa sopimuksessa oleva 10 artiklan 2 kohta.
([27]) Kussakin kolmessa sopimuksessa oleva 10 artiklan 1 kohta.
([28]) Sähkö- ja kaasulain nro 123/2012 55 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on muutettuna lailla nro 127/2014.
([29]) KPMG:n raportti, Energy Holdingin muistion liite 3, päivätty 27. helmikuuta 2012, s. 8, lähde: Hidroelectrican vuosikertomukset, pesänselvittäjän raportti 2010, KPMG:n selvitys.

— oheispalvelujen markkinat;

— tasemarkkinat; ja

— vientimarkkinat.

(27) Keskittyneitä markkinoita hallinnoi OPCOM. Vuonna 2001 valtioneuvoston päätöksellä nro 627/2000 perustettu osakeyhtiö OPCOM on siirtoverkonhaltija Transelectrican kokonaan omistama tytäryhtiö. OPCOM toimii ANREn myöntämän luvan nojalla sähkön tukkukaupan markkinapaikkana Romaniassa. OPCOM on Romanian ainoa sähköpörssi, joka toimii sähkön markkinapaikkana ja sähkökaupan välittäjänä.

(28) OPCOMissa voi käydä kauppaa viidellä keskeisellä markkinasegmentillä: i) vuorokausimarkkinat, ii) päivänsisäiset markkinat, joita OPCOM on hallinnoinut vasta heinäkuusta 2011 lähtien, iii) keskittyneet kahdenväliset markkinat eli julkisten myyntitarjousten perusteella tehtävien kahdenvälisten sopimusten keskittyneet markkinat (OPCOM-PCCB) ja jatkuvien neuvottelujen perusteella tehtävien kahdenvälisten sopimusten keskittyneet markkinat (PCCB-NC), iv) vihreiden sertifikaattien keskittyneet markkinat ja v) kasvihuonekaasujen päästötodistusten keskittyneet markkinat. Vihreät sertifikaatit ja kasvihuonekaasujen päästötodistukset eivät liity suoranaisesti sähkökauppaan, joten niitä ei käsitellä jäljempänä. Kaupankäynti OPCOMissa käynnistyi vasta vuonna 2005 ja ainoastaan vuorokausimarkkinoilla ja OPCOM-PCCB-markkinoilla.

(29) Kun Romania liittyi EU:hun vuonna 2007, sähkökauppaa käytiin pääasiassa säännellyillä sähkömarkkinoilla (noin 29 terawattituntia tai noin 55 prosenttia loppukysynnästä). Kilpailluilla sähkömarkkinoilla sähköä myytiin eniten i) OPCOM-PCCB-markkinoilla ja ii) vuorokausimarkkinoilla, joita kumpiakin hallinnoi OPCOM, sen jälkeen iii) suoraan neuvoteltavien ja usein pitkäaikaisten sopimusten välityksellä sekä tukku- että vähittäiskaupassa, iv) tasemarkkinoilla, joilla siirtoverkonhaltija on ainoa ostaja, sekä v) vientimarkkinoilla (3,3 terawattituntia vuonna 2007). Vuosina 2007–2010 sähköä myytiin mainituilla sääntelemättömillä markkinoilla Romaniassa seuraavasti ([30]):

(TWh)

	2007	2008	2009	2010	Keskiarvo 2007–2010
Sähköntuotanto – yhteensä	61,39	64,01	56,69	59,14	60,31
Tasemarkkinat – yhteensä	3,49	3,55	3,21	2,97	3,30
Vuorokausimarkkinat – yhteensä	5,04	5,21	6,35	8,70	6,32
OPCOM-PCCB – yhteensä	5,88	8,77	6,33	4,39	6,34

Hidroelectrican myynti eri markkinasegmenteillä

(30) Hidroelectrica oli (ja on edelleen) Romanian suurin sähköntuottaja: sen vuosimyynti oli keskimäärin 18,2 terawattituntia ja markkinaosuus 30,2 prosenttia vuosina 2007–2010. Sen jälkeen, kun markkinoita avattiin vuonna 2003 asteittain sähkönostajille, joilla on oikeus valita toimittajansa, Hidroelectrica on myynyt sähköä pääasiassa suoraan neuvoteltavien kahdenvälisten sopimusten kautta. Vuoteen 2007 mennessä tällaisen myynnin osuus oli lähes kaksi kolmasosaa Hidroelectrican kokonaismyynnistä. Kuten jäljempänä olevassa taulukossa esitetään, Romanian liityttyä EU:hun Hidroelectrican myynnin osuus pysyi vuosina 2007–2010 suhteellisen tasaisena: noin 19 prosenttia säännellyllä markkinasegmentillä noin 1 prosentti muille sähköntuottajille kokonaismyyntiin verrattuna. Samanaikaisesti tasemarkkinoiden, kahdenvälisten sopimusten ja vientimarkkinoiden osuus supistui hieman, kun taas myynti OPCOMin hallinnoimilla markkinasegmenteillä kasvoi lähes merkityksettömältä tasolta vuosina 2007 ja 2008 […] ([31]) prosenttiin vuonna 2010.

([30]) KPMG:n raportti, Energy Holdingin muistion liite 3, päivätty 27. helmikuuta 2012, s. 21, lähde: ANRE.
([31]) Liikesalaisuus.

Hidroelectrican myynti eri markkinasegmenteillä	2007	2008	2009	2010	Keskiarvo 2007–2010 (%)
Säännellyt markkinat	(…)	(…)	(…)	(…)	19
Tasemarkkinat	(…)	(…)	(…)	(…)	6
Vientimarkkinat	(…)	(…)	(…)	(…)	7
Muut sähköntuottajat	(…)	(…)	(…)	(…)	1
Kahdenväliset sopimukset	(…)	(…)	(…)	(…)	63
joista tarkasteltavana olevat sopimukset	(…)	(…)	(…)	(…)	58
OPCOM (vuorokausi- ja PCCB-markkinat)	(…)	(…)	(…)	(…)	4

(31) Hidroelectrican sopimukset sähkökaupan harjoittajien, Electrocarbonin, Elsidin ja Alron, kanssa tehtiin suoraan neuvoteltavien sopimusten markkinoilla. Kaksi sähköntoimitussopimusta ArcelorMittalin kanssa vuosina 2010 ja 2011 tehtiin OPCOM-PCCB-markkinoilla korkeimman tarjoushinnan perusteella. Vaikka tarkasteltavana olevien sopimusten taloudellisessa ja oikeudellisessa arvioinnissa on tarkasteltava Romanian sähkömarkkinoiden laajempaa tilannetta, Hidroelectrican sopimukset, joita tässä päätöksessä käsitellään, koskevat pääasiassa kahta markkinasegmenttiä:

— OPCOM-PCCB-sähköpörssiä, joka yksilöidään menettelyn aloittamista koskevissa päätöksissä ja joka on erityisen keskeinen ArcelorMittalin sopimusten kannalta;

— suoraan neuvoteltavien sopimusten markkinoita, joilla tehtiin kaikki muut tässä menettelyssä tarkasteltavat sopimukset.

OPCOM-PCCB

(32) OPCOM järjestää OPCOM-PCCB-markkinasegmentillä sähkön ostoon ja myyntiin keskittyviä julkisia huutokauppoja. OPCOM välittää toimittajien ja kuluttajien osto- ja myyntitarjoukset muille markkinatoimijoille. Kussakin tarjouksessa on määritettävä i) joko alhaisin hinta, jolla osapuoli myy sähköä, tai korkein hinta, jolla osapuoli ostaa sähköä, sekä ii) puitesopimus, jonka nojalla tarjouksen tehnyt osapuoli aikoo ostaa taikka myydä sähköä. Osto- ja myyntitarjouksissa määritetään toimitusehdot, mukaan lukien sähkön määrä, sekä sopimuksen kesto (vähintään yksi kuukausi ja enintään yksi vuosi) ja sovellettava puitesopimus. Hinta määritetään parhaan tarjouksen perusteella.

(33) Menettelyn aloittamista koskevien päätösten julkaisemisen jälkeen komissio antoi SEUT-sopimuksen 102 artiklan nojalla päätöksen, jonka mukaan OPCOMin hallinnoima sähköpörssi muodostaa merkitykselliset palvelumarkkinat, joilla OPCOMilla on määräävä asema ja jotka ovat erilliset suoraan neuvoteltavien sopimusten markkinoista ([32]).

Suoraan neuvoteltavien sopimusten markkinat

(34) Suoraan neuvoteltavien sopimusten markkinat muodostavat vapaat markkinat, joita ANRE ei valvo. Näillä markkinoilla sopimuspuolet neuvottelevat määristä, hinnoista ja muista sopimusehdoista kahdenvälisesti. Tämä antaa osapuolille mahdollisuuden neuvotella joustavammin myyntisopimusten ehdoista. Sopimusehdot ovat luottamuksellisia.

(35) Komissio pyysi 21 päivänä helmikuuta 2014 päivätyllä kirjeellä Romanian viranomaisia toimittamaan tietoja muista kuin tässä päätöksessä tarkasteltavana olevista, Romanian markkinoilla tehdyistä sopimuksista, joiden kestot ja sähköntoimitusten määrät vastasivat tarkasteltavana olevia sopimuksia. Komission tietopyyntö koski kaikkia Romanian sähköntoimittajia riippumatta siitä, olivatko ne valtion vai yksityisessä omistuksessa. Romanian

([32]) Komission päätös, annettu 5 päivänä maaliskuuta 2014, SEUT-sopimuksen 102 artiklan mukaisesta menettelystä ja sakkojen määräämisestä asetuksen (EY) N:o 1/2003 7 artiklan mukaisesti asiassa AT.39984 – Romanian sähköpörssi / OPCOM.

viranomaiset toimittivat 14 päivänä toukokuuta 2014 pyydetyt tiedot kaikista pitkäkestoisista sopimuksista, jotka oli tehty sellaisten sähkönostajien kanssa, joiden vuotuinen sähkönkulutus ylitti 150 gigawattituntia, ja jotka olivat voimassa vuosien 2007 ja 2013 välillä ([33]).

(36) Romanian viranomaiset toimittivat olennaisia tietoja 96 sopimuksesta, jotka olivat voimassa vuosien 2007 ja 2013 välillä. Ne korostivat, että komission pyytämät tiedot kerättiin kaikista sopimuksista, jotka tehtiin kilpailuilla vähittäismarkkinoilla muiden kuin kotitalouksien kanssa merkityksellisenä ajanjaksona. Tarjontapuolella käytännössä kaikki Romanian markkinoilla toimivat merkittävät toimittajat tekivät tällaisia sopimuksia riippumatta siitä, oliko kyse ydinvoiman tai fossiilisten polttoaineiden tuottajista tai sähkökaupan harjoittajista, jotka ostivat sähkön tukkumarkkinoilta myydäkseen sen edelleen vähittäismarkkinoilla. Kysyntäpuolella ilmoitetut tiedot koskivat sopimuksia keskeisillä, suhteellisen energiaintensiivisillä teollisuudenaloilla, kuten teräs-, kemikaali- ja sementtiteollisuus, autonvalmistus, polttoaine- ja kaasuala sekä hiilen ja ruskohiilen louhinta ([34]).

(37) Nämä ostajat tekivät räätälöityjä pitkäkestoisia sopimuksia muiden toimittajien kanssa käytyjen kahdenvälisten neuvottelujen perusteella. Sopimukset vastasivat kestoltaan ja määriltään keskimäärin tarkasteltavana olevia Hidroelectrican sopimuksia. Hidroelectrican sopimusten tavoin tiedoissa ilmoitetut hinnat vaihtelivat vuodesta toiseen. Näillä pitkäkestoisilla sopimuksilla, joita ei tarkastella tässä menettelyssä, kaupatun sähkön määrä oli 11,1 terawattituntia vuosina 2007–2010, kun taas tarkasteltavana olevissa Hidroelectrican myyntisopimuksissa sähkön määrä oli 10,5 terawattituntia. Suhteellisesti tarkasteltuna viimeksi mainittujen Hidroelectrican sopimusten osuus oli 35 prosenttia suoraan neuvoteltavien sopimusten välityksellä myydystä sähköstä vuonna 2007, kun taas muut sopimukset kattoivat noin 41 prosenttia suoraan neuvoteltavien sopimusten välityksellä myydystä sähköstä. Loppuosuus (noin 24 prosenttia) liittyi pienempiä määriä koskeviin sopimuksiin. Näin ollen kaikki vastaavia ajanjaksoja ja määriä koskevat komission kriteerit täyttävät sopimukset vastasivat niitä koskevien olennaisten tietojen mukaan suurin piirtein sitä sähkön kokonaismäärää, jonka Hidroelectrica toimitti menettelyssä tarkasteltavana olevien sopimusten mukaisesti.

(38) Komissiolla ei ole hallussaan tietoja, joiden mukaan Romanian toimittamissa tiedoissa käsiteltyjen sopimusten tekemiseen olisi liittynyt markkinaehtojen vastaista kaupallista toimintaa tai sopimuksiin olisi sovellettu sääntely-vaatimuksia. Näiden sopimusten vertailusta tarkasteltavana oleviin Hidroelectrican sopimuksiin Romania korosti, että selvityksen ulkopuolelle jätettiin vähittäiskaupan toimitussopimukset, jotka perustuivat Hidroelectrican tukkutoimituksiin tutkintaan liittyville osapuolille (sähkökaupan harjoittajat). Näin ollen tietokokonaisuuteen sisältyvien sopimusten voidaan katsoa edustavan halukkaiden ostajien ja halukkaiden myyjien välillä sovittuja markkinaehtoja.

3. **MUODOLLISEN TUTKINTAMENETTELYN ALOITTAMISEN SYYT**

(39) Menettelyn aloittamista koskevissa päätöksissä komissio esitti epäilynsä siitä, olivatko sopimusten mukaiset sähkön toimitushinnat markkinaehtojen mukaiset eivätkä sisältäneet valtiontukea.

(40) Komissio vertasi sähkökaupan harjoittajien, Electrocarbonin ja Elsidin, kanssa tehtyjen sopimusten hintoja OPCOM-PCCB-markkinoilla myydyn sähkön hintoihin ja totesi, että hinnat, joilla Hidroelectrica myi sähköä väitetyille tuensaajille, olivat 10–70 prosenttia OPCOM-PCCB-sähköpörssin keskihintoja alhaisemmat koko ajanjaksona 2007–2010.

(41) Alron kanssa tehdyn sopimuksen osalta komissio katsoi alustavasti, että Alro sai kohtuuttoman edun, joka myönnettiin alennettujen etuuskohteluun perustuvien sähköhintojen muodossa 1 päivän tammikuuta 2007 ja 31 päivän joulukuuta 2009 välisenä aikana sekä 1 päivän tammikuuta 2010 ja 31 päivän joulukuuta 2011 välisenä aikana molemmilla jaksoilla sovellettavan hintojen indeksointikaavan perusteella.

(42) Kahden ArcelorMittalin kanssa tehdyn sopimuksen osalta komissio katsoi alustavasti, että tekemällä sähköntoimitusta vuosina 2010 ja 2011 koskevat sopimukset vuosina 2009 ja 2010 Hidroelectrica myi sähköä alhaisempaan hintaan kuin mitä se olisi saanut joko i) hyväksymällä yhden rinnakkaisista ostotarjouksista, jotka

([33]) Vertailuun käytetty tietokokonaisuus sisälsi 114 havaintoa vuosilta 2007–2010. Tietokokonaisuus kattoi seuraavat tiedot: myyjän ja ostajan tunnistetiedot, sopimustyyppi, sopimuksen alkamispäivä ja päättymispäivä, sähkön määrä, toimituksen kuvaus ja painotettu keskihinta kunakin vuonna ajanjaksolla 2007–2013.

([34]) Luettelo ostajista esitetään liitteessä II olevassa taulukossa 1.

olivat saatavilla OPCOM-markkinoilla korkeampaan hintaan, tai ii) jättämällä oman myyntitarjouksen OPCOM-markkinoilla hintaan, joka olisi todennäköisesti ollut ArcelorMittalin maksamaa summaa korkeampi. Komission alustavan näkemyksen mukaan sovitut hinnat saattoivat aiheuttaa kohtuuttoman edun ArcelorMittalille.

(43) Komission alustava päätelmä oli, että tarkasteltavana olevat sähkötariffit olivat luonteeltaan valikoivia, sillä niitä sovellettiin ainoastaan tiettyihin yrityksiin. Komissio katsoi, että koska nämä yritykset toimivat kilpailulle avoimilla sähkö- ja teollisuusmarkkinoilla, joilla käydään jäsenvaltioiden välistä kauppaa, tuensaajille mahdollisesti aiheutunut taloudellinen etu olisi omiaan vääristämään kilpailua ja vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

(44) Lisäksi komissio totesi alustavasti, että kyseisiin etuuskohteluun perustuviin sähkötariffeihin saattoi liittyä valtiosta johtuva valtion varojen siirto, koska Hidroelectrica oli Romanian valtion määräysvallassa (Romania omisti 80,06 prosenttia yhtiön osakepääomasta). Komissio viittasi myös ministerin määräykseen nro 445/2009, jonka mukaan valtion omistamien sähköyhtiöiden hallituksessa toimivien talous-, kauppa- ja yritysympäristöministeriön edustajien on varmistettava, että tukkumarkkinoille tarkoitetusta sähkön osuudesta 31 päivästä maaliskuuta 2010 käydään kauppaa yksinomaan OPCOM-pörssissä. Näin ollen talous-, kauppa- ja yritysympäristöministeriön edustajilla voitaisiin katsoa olleen määräysvaltaa tai vähintäänkin vaikutusvaltaa valtion omistamien yhtiöiden, kuten Hidroelectrican, sopimuskäytäntöjen osalta.

(45) Jos näihin sopimuksiin sisältyi valtiontukea, olisi katsottava, että se on SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdassa määrätyn ilmoitusvelvollisuuden ja täytäntöönpanokiellon vastaisesti myönnettyä tukea. Komissio epäili lisäksi, olisiko tällainen tuki SEUT-sopimuksen mukaista.

(46) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoi alustavasti, että etuuskohteluun perustuvat sähkötariffit saattoivat sisältää valtiontukea, ja pyysi Romaniaa toimittamaan riittävät todisteet epäilystensä poistamiseksi.

4. **ROMANIAN HUOMAUTUKSET**

(47) Romanian viranomaiset esittivät huomautuksia ainoastaan niistä menettelyn aloittamista koskevista päätöksistä, joissa käsiteltiin sähkökaupan harjoittajien, ArcelorMittalin ja Alron kanssa tehtyjä sopimuksia. Ne eivät esittäneet huomautuksia Electrocarbonin ja Elsidin kanssa tehdyistä sopimuksista.

(48) Romanian viranomaiset katsoivat, ettei ArcelorMittalin ja Alron, kanssa tehtyihin sopimuksiin liittynyt tukea. Ne korostivat, että selvittäjä ei irtisanonut Alron kanssa tehtyä sopimusta maksukyvyttömyysmenettelyn aikana, mikä osoittaa sen olleen kannattava.

(49) Romanian viranomaiset eivät esittäneet erityisiä perusteluja sähkökaupan harjoittajien kanssa tehdyille sopimuksille. Ne totesivat, että osaan näistä sopimuksista (Alpiq RomEnergien, Alpiq RomIndustriesin, EFT:n, Energy Holdingin ja Euro-Pecin kanssa tehdyt sopimukset) saattoi sisältyä valtiontukea, mutta eivät esittäneet näkemyksiä tietyistä sopimuksista (Electrican ja Luxten-Lightingin kanssa tehdyt sopimukset). Lisäksi ne katsoivat, että yhteen sopimuksista (Electromagnetican kanssa tehty sopimus) ei sisältynyt tukea. Romanian viranomaiset eivät perustelleet huomautuksia yksityiskohtaisilla selvityksillä.

(50) Romanian viranomaiset selittivät mahdollisuudesta irtisanoa sopimukset (erityisesti sähkökaupan harjoittajien kanssa tehdyt sopimukset), että Romanian kauppatavan mukaan mikä tahansa sopimuspuoli voi irtisanoa sopimuksen, mutta kyseinen sopimuspuoli voi joutua maksamaan toimivaltaisen tuomioistuimen määräämiä korvauksia. Romanian viranomaiset painottivat, että tällaiset korvaukset olisivat olleet tarkasteltavana olevien sopimusten ominaispiirteet huomioon ottaen epätavallisen korkeita. Lisäksi sopimuksen irtisanova sopimuspuoli voi joutua toimivaltaisen tuomioistuimen päätöksellä, niin sanotun presidentin määräyksen nojalla, täyttämään sopimusehdot riidan ratkaisemiseen saakka, kuten tapahtui Electrocarbonin ja Elsidin tapauksissa.

(51) Romanian viranomaiset selvensivät, että keskeinen ero niiden sopimusten välillä, jotka Hidroelectrica teki toisaalta teollisten kuluttajien kanssa ja toisaalta sähkökaupan harjoittajien kanssa, liittyi lisäkustannuksiin, jotka oli maksettava teollisten kuluttajien kanssa tehtyjen sopimusten nojalla (eli kuljetusmaksun, verkkopalvelumaksun, jakelumaksun ja tasepoikkeamamaksun ”T-osan” maksu).

5. KOLMANSIEN OSAPUOLTEN HUOMAUTUKSET

(52) Electricaa lukuun ottamatta kaikki väitetyt tuensaajat toimittivat menettelyn aloittamista koskeviin päätöksiin liittyviä huomautuksia, jotka esitetään tiivistetysti 5.1 jaksossa.

(53) Lisäksi eräs Alron kanssa kilpaileva alumiinintuottaja toimitti 5 päivänä lokakuuta 2012 huomautuksia menettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä.

(54) Eräs nimetön kansalainen toimitti 6 päivänä syyskuuta 2012 huomautuksia, jotka liittyivät Alroa ja sähkökaupan harjoittajia käsitteleviin menettelyn aloittamista koskeviin päätöksiin.

5.1 Väitettyjen tuensaajien huomautukset

(55) Väitettyjen tuensaajien keskeiset huomautukset ovat keskenään samankaltaisia ja liittyvät seuraaviin näkökohtiin: i) komissiolla ei ole toimivaltaa arvioida ennen Romanian EU:hun liittymistä tehtyjä sopimuksia ([35]) tai sopimusten myöhempiä lisäyksiä ([36]); ii) sopimushintojen vertailua varten ei ole saatavilla asianmukaista markkinoiden vertailuhintaa; iii) Hidroelectrica toimi markkinaehdoin toimivan yksityisen myyjän tavoin eikä aiheuttanut taloudellista etua väitetyille tuensaajille; iv) toimenpide ei johtunut valtiosta eikä siihen liittynyt valtion varojen siirtoa; v) toimenpide ei vääristänyt kilpailua; vi) toimenpide ei ollut valikoiva; vii) sopimuksiin tehtyjä muutoksia ei voi erottaa alkuperäisestä sopimuksesta; viii) Hidroelectrica hakeutui konkurssiin välttääkseen sopimusvelvoitteet.

5.1.1 *Komissiolla ei ole toimivaltaa arvioida sopimuksia ja niiden myöhempiä lisäyksiä*

(56) Asianomaiset katsovat, ettei komissiolla ole toimivaltaa arvioida väitettyjä valtiontukitoimenpiteitä, jotka toteutettiin ennen Romanian liittymistä Euroopan unioniin (EU) vuonna 2007. Sama koskee niiden mukaan myös sopimuksiin vuoden 2007 jälkeen tehtyjä lisäyksiä, sillä lisäyksiä ei voi erottaa alkuperäisistä sopimuksista. Lisäyksillä yksinkertaisesti pantiin täytäntöön alkuperäisissä sopimuksissa vahvistettuja sopimusehtoja tulevien toimitusten osalta.

(57) Asianomaisten mukaan sopimuksiin liittyviä väitettyjä valtiontukitoimenpiteitä ei sovellettu sen jälkeen, kun Romania liittyi EU:hun, sillä sopimukset tehtiin ennen vuotta 2007. Lisäksi sopimusten ensimmäiset lisäykset, joissa vahvistettiin hintojen indeksointijärjestelmän täsmälliset parametrit ([37]), tehtiin ennen vuotta 2007.

(58) Asianomaiset myös esittivät, että vaikka sopimusten todettaisiin sisältävän valtiontukea, sitä olisi pidettävä voimassa olevana – ei uutena – tukena, kun otetaan huomioon, että kaikki voimassa olevan valtiontuen myöntämisen ehdot täyttyivät neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 ([38]) mukaisesti. Asianomaiset korostivat, että väitetty valtiontukitoimenpide ei täyttänyt valtiontuen ehtoja sen käyttöönottohetkellä, siitä tuli valtiontukea vasta myöhemmin markkinaolosuhteiden muutosten myötä, eikä väitettyä valtiontukitoimenpidettä muutettu merkittävästi sen käyttöönoton jälkeen. Sen vuoksi asianomaiset katsoivat, että komissio ei voi tutkia väitettyä valtiontukitoimenpidettä uutta valtiontukea koskevan järjestelmän puitteissa eikä vaatia jäsenvaltiota perimään tukea taannehtivasti takaisin.

(59) Asianomaiset myös väittivät, että kun toimenpidettä arvioidaan markkinataloustoimijatestin perusteella, oikeuskäytännön mukaan olennaista on ajankohta, jolloin toimenpide toteutettiin. Näin ollen ennen vuotta 2007 toteutettuja toimenpiteitä olisi arvioitava sen kannalta, olisivatko ne olleet valtiontukea, jos valtiontukisääntöjä olisi sovellettu niiden toteutushetkellä. Samaa periaatetta on sovellettava myös siihen ajankohtaan, jonka perusteella taloudellista etua on arvioitava eli jolloin sopimukset tehtiin. Asianomaiset katsoivat erityisesti, että Romanian ([39]) sähkömarkkinoilla ei tapahtunut sellaisia lainsäädännöllisiä tai taloudellisia muutoksia, joilla voitaisiin perustella vuoden 2007 valitseminen viitekohdaksi taloudellisen edun arvioinnissa. Romanian energiamarkkinat kehittyivät jo ennen vuotta 2004, sillä maan tukkumarkkinat avattiin syyskuussa 2000.

([35]) Tietyt sähkökaupan harjoittajat (Alpiq RomIndustries, EFT, Alro Electrocarbon ja Elsid).
([36]) Yksi sähkökaupan harjoittaja (EFT) ja Alro.
([37]) Ainoastaan Alron tapauksessa.
([38]) Neuvoston asetus (EY) N:o 659/1999, annettu 22 päivänä maaliskuuta 1999, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (EYVL L 83, 27.3.1999, s. 1).
([39]) Toisin kuin Unkarin etuuskohteluun perustuvia sähkötariffeja koskevissa asioissa – unionin yleisen tuomioistuimen tuomio Budapesti Erőmű Zrt v. komissio, T-80/06 ja T-182/09 (ECLI:EU:T:2012:65).

5.1.2 *Asianmukaisen vertailuhinnan puute*

5.1.2.1 OPCOM-PCCB ei ollut asianmukainen ja pätevä vertailuhinta

(60) Kaikki väitetyt tuensaajat, jotka esittivät huomautuksia menettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä, katsoivat, ettei sopimuksissa vahvistettujen hintojen vertailuun ollut saatavilla asianmukaista ja pätevää vertailuhintaa. Asianomaisten (väitetyt tuensaajat) mukaan OPCOM-PCCB-hinnat eivät olleet asianmukainen vertailuhinta seuraavista syistä:

— OPCOM-PCCB-hinnat eivät vastanneet oikeaa tilannetta tarkastelujaksolla.

— OPCOM-PCCB-markkinoiden sopimukset eroavat tarkasteltavana olevista sopimuksista usealla tavalla (pitkän aikavälin ostovelvoite, jota sovelletaan kiinteään hintaan epävakailla markkinoilla, eroaa täysin ostovelvoitteesta, jota sovelletaan joko vuorokausimarkkinoilla tai täysin toimivassa sähköpörssissä, etenkin vapautetuilla markkinoilla; OPCOM-PCCB-markkinoilla yksityiset toimijat eivät voineet muuttaa sopimuksia joustavasti sen jälkeen, kun ne oli tehty; OPCOM-PCCB-markkinat eivät kyseisenä ajankohtana olleet järjestäytynyt markkinapaikka, joka olisi soveltunut suurten teollisten asiakkaiden sähkötarpeisiin ja niiden vaatimiin vaihtoehtoihin).

— Toteutusaika ei ollut sama.

— OPCOM-PCCB ja sopimukset edustivat kaksia erillisiä markkinoita (esim. OPCOM-PCCB-markkinoilla tehtyjen toimitussopimusten kesto oli enintään vuoden, kun taas tarkasteltavana olevat sopimukset tehtiin huomattavasti pidemmäksi ajaksi; OPCOM-PCCB-markkinapaikan hinnat olivat korkeampia kuin yksittäin neuvotellut sopimushinnat ([40]), minkä lisäksi ne vaihtelivat kysynnän ja tarjonnan mukaan).

— OPCOM-PCCB-sähköpörssiä ei ollut vielä perustettu useimpien sopimusten tekohetkellä, sillä sen toiminta aloitettiin vasta vuonna 2005.

— Ainoastaan pieni osa kaikesta Romanian markkinoilla saatavilla olevasta sähköstä kaupattiin OPCOM-PCCB-sähköpörssissä.

(61) Yksi asianomaisista ([41]) katsoi, että OPCOM-PCCB ei ollut edustava tai asianmukainen viitearvo sopimushinnoille, sillä ainoastaan pieni osa kaikesta Romanian sähkömarkkinoilla saatavilla olevasta sähköstä myytiin tosiasiallisesti OPCOM-PCCB-markkinoilla komission tarkastelujakson aikana (osuus oli 2–14,62 prosenttia kotimaan kokonaiskulutuksesta vuosina 2006–2012).

(62) Lisäksi muut asianomaiset ([42]) katsoivat, että asianmukainen markkinoiden vertailuhinta olisi voitu määrittää ainoastaan käyttämällä perusasioihin liittyvää mallia, joka perustuu i) samanlaisiin tosiseikkoihin ja olosuhteisiin, ii) näihin liittyviin odotuksiin ja iii) tämän päätöksen tarkastelujaksoa vastaavaan ajanjaksoon.

(63) Yksi asianomaisista ([43]) totesi vielä, että Romanian monitahoisilla ja erityisillä sähkömarkkinoilla ei ollut saatavilla pätevää vertailuhintaa, joka olisi ollut asianmukainen sopimusten hintojen kannalta.

5.1.2.2 Muiden sähkökaupan harjoittajien tarjous ArcelorMittalin kanssa tehtyjen sopimusten yhteydessä

(64) ArcelorMittal piti epärealistisena oletusta, jonka mukaan Hidroelectrica olisi voinut hyväksyä jonkin OPCOM-PCCB-markkinoiden toimijoiden rinnakkaisista tarjouksista ArcelorMittalin sopimuksia korkeampaan hintaan, sillä Romanian sähkömarkkinoilla oli tavallisesti ylituotantoa.

([40]) Lisätietoa on saatavilla ANREn vuoden 2007 ja sitä seuraavien vuosien seurantaraporteista.
([41]) Energy Holding.
([42]) Alpiq RomIndustries ja Alpiq RomEnergie.
([43]) Energy Holding.

(65) ArcelorMittal esitti lisäksi, että markkinoilla, joilla on ylituotantoa, Hidroelectrican oli otettava huomioon, että jos se olisi myynyt sähkön sähkökaupan harjoittajille, ne eivät välttämättä olisi kyenneet saattamaan sitä markkinoille tai olisivat joutuneet myymään sähkön edelleen tappiolla. Lisäksi se katsoi, että sähkökaupan harjoittajat jättivät ostotarjouksensa OPCOMille selkeästi tarkoituksenaan myydä sähkö edelleen ArcelorMittalille kalliimpaan hintaan.

(66) ArcelorMittalin mukaan kahdessa Hidroelectrican kanssa tehdyssä sopimuksessa vahvistettua hintaa olisi voitu arvioida asianmukaisesti sähkökaupan harjoittajien tarjouksissa vahvistettuihin hintoihin ainoastaan silloin, jos

— ArcelorMittalin olisi ollut pakko ostaa sähkökaupan harjoittajilta – ArcelorMittal kuitenkin väittää, ettei näin ollut, sillä se saattoi ostaa sähköä muilta romanialaisilta tuottajilta tai Unkarista tai Bulgariasta;

— sähkökaupan harjoittajat olisivat pystyneet myymään edelleen määrät, joita ArcelorMittal ei ostanut niiltä – tarjoukset kuitenkin peruutettiin, mikä osoittaa, etteivät sähkökaupan harjoittajat aikoneet myydä kyseistä määrää muille asiakkaille kuin ArcelorMittalille;

— sähkökaupan harjoittajat eivät olisi kestäneet tappioita tilanteessa, jossa ne eivät olisi kyenneet myymään Hidroelectricalta ostettua sähköä eteenpäin – ArcelorMittalin esittämien todisteiden mukaan Arelco ja Petprod eivät olleet taloudellisesti kestäviä yrityksiä.

(67) ArcelorMittal myös katsoi, että vuosien 2009 ja 2010 sopimuksia ei voida verrata OPCOM-hintoihin, sillä OPCOMin toiminta ei ollut tuolloin vielä vakiintunut. Sen mukaan edustavampi vertailuhinta olisi ANREn julkaisema keskihinta, joka koskee suuria kahdenvälisiä sopimuksia.

5.1.3 *Hidroelectrica toimi markkinaehdoin toimivan yksityisen myyjän tavoin eikä aiheuttanut taloudellista etua väitetyille edunsaajille*

(68) Useimmat asianomaisista väittivät, että Hidroelectrica toimi markkinaehdoin toimivan yksityisen myyjän tavoin tehdessään sopimukset ja että ne eivät sen vuoksi saaneet taloudellista etua: i) sopimukset neuvoteltiin ja tehtiin markkinaehdoin; ii) Hidroelectrica turvasi tulonsa tekemällä kyseiset sopimukset; iii) sopimuksilla varmistettiin, että Hidroelectrica sai myytyä suuren osan sähköntuotannostaan; iv) sopimuksilla varmistettiin, että Hidroelectrica oli suojattu mahdollisilta hinnanalennuksilta, jotka liittyvät vaihtoehtoiseen myyntiin eri markkinoilla; v) sopimushinnassa otettiin huomioon ostajalle aiheutuvat riskit ja velvoitteet, ja sopimusehdoista neuvoteltiin ensisijaisesti Hidroelectrican edun mukaisesti; vi) Hidroelectrican myymästä sähköstä maksetut sopimushinnat olivat jatkuvasti 80–100 prosenttia korkeammat kuin Hidroelectrica myymän sähkön hinta säännellyillä markkinoilla; vii) sopimukset olivat paras vaihtoehto Hidroelectricalle niiden tekohetkellä.

(69) Lisäksi asianomaiset katsoivat, että komission olisi tarkasteltava Hidroelectrican rahoitustilannetta sopimusten tekohetkellä, sillä oikeuskäytännön ([44]) mukaan komission arvioinnissa ei voida ottaa lainkaan huomioon tietoja ja kehityssuuntauksia, joita ei ollut saatavilla tai joita ei voitu ennakoida sopimusten tekohetkellä.

(70) Alro esitti, että kaikki sen sopimukseen Hidroelectrican kanssa tehdyt muutokset tehtiin aina Hidroelectrican edun mukaisesti seuraavista syistä: i) hinnan indeksointilauseke otettiin käyttöön ottaen huomioon Hidroelectrican omat kustannukset; ii) käytetty valuutta muutettiin Yhdysvaltain dollarista Romanian leuksi kesäkuussa 2007, jolloin Romanian leu vahvistui suhteessa Yhdysvaltain dollariin, minkä ansiosta Hidroelectrica voitti 40 prosenttia hinnasta ja pääsi eroon valuuttariskeistään; iii) vuonna 2010 otettiin käyttöön LME-kaava, mikä johti rajuun hintojen nousuun.

(71) Lisäksi Alro tuki väitettään, jonka mukaan Hidroelectrican kanssa tehtyyn sopimukseen ei sisältynyt valtiontukea, toimittamalla Brattle Groupin ja Neran laatimia kattavia ja laajoja taloudellisia selvityksiä. Brattle Groupin vuoden 2005 selvityksen mukaan Alron sopimuksen arvioitu nettonykyarvo (393,09 miljoonaa euroa) oli korkeampi kuin vaihtoehtoisen myyntiskenaarion nettonykyarvo (355 miljoonaa euroa) olettaen, että markkinat perustuivat

([44]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 16.5.2002, Ranska v. komissio (Stardust Marine), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294.

täysin kilpailuun. Brattle Group esitti samanlaisia arvioita myös vuodelle 2007, jonka tulokset vastasivat vuoden 2005 tuloksia: Alron vuoden 2007 sopimuksen nettonykyarvo 348 miljoonaa euroa oli korkeampi kuin vaihtoehtoisen tilanteen nettonykyarvo 300 miljoonaa euroa.

(72) Alro perusteli toimittamillaan Brattle Groupin ja Neran selvityksillä ja raporteilla myös väitettä siitä, että sen ja Hidroelectrican välisellä sopimuksella ei myönnetty sääntöjenvastaista tukea.

(73) Sähkökaupan harjoittaja Energy Holding toimitti riippumattoman konsulttiyrityksen KPMG:n laatiman taloudellisen tutkimuksen, hintamallisimulaatioita ja hintaraportteja perustellakseen väitettä, jonka mukaan toimenpiteeseen ei liittynyt sääntöjenvastaista tukea. KPMG vahvisti, että Energy Holdingin kanssa tehty sopimus oli i) Hidroelectrican paras vaihtoehto sen tekohetkellä ja että ii) Hidroelectrica sai sopimuksen avulla korkeamman tuoton tai sopimus sisälsi vähemmän riskejä verrattuna seuraavaksi edullisimpaan vaihtoehtoon. KPMG:n selvitys perustui absoluuttiseen ja suhteelliseen arvonmääritysanalyysiin, eikä sen pohjana käytetty muita sopimusten arviointimenetelmiä (esim. rajakannattavuutta koskeva analyysi, sisäistä tuottoastetta koskeva tiivistetty analyysi). Siinä viitattiin kahteen arviointijaksoon (2004–2013 ja 2010–2018) ja tarkasteltiin Hidroelectrican kanssa vuonna 2004 tehdyn sopimuksen ehtoja sekä vuonna 2009 sopimuksen uusimisen yhteydessä uudelleenneuvoteltuja ehtoja. KPMG laajensi samaa analyysia myöhemmin 1 päivään tammikuuta 2007. Sen päätelmä oli sama kuin edellä kuvattu sekä absoluuttisen että suhteellisen arvonmäärityksen osalta.

5.1.4 *Toimenpide ei johtunut valtiosta eikä siihen liittynyt valtion varojen siirtoa*

(74) Lähes kaikki asianomaiset ([45]) katsoivat, että niiden sopimukset Hidroelectrican kanssa eivät johtuneet valtiosta, sillä Hidroelectrican hallitus siirsi toimivaltansa yhtiöjärjestyksen mukaisesti pääjohtajalle. Sen vuoksi katsottiin, että hallituksen jäsenet eivät osallistuneet yrityksen päivittäiseen liiketoimintaan, johon kuuluivat sopimusneuvottelut.

(75) Yhden asianomaisen ([46]) mukaan komission tehtävänä oli todistaa, että toimenpide johtui valtiosta. Kyseisen asianomaisen mukaan pelkästään sen toteaminen, että toimenpide johtui valtiosta, koska valtiolla oli Hidroelectrican enemmistöosakkuus, ei ollut riittävää. Lisäksi se katsoi, että komissio oli tehnyt kyseisen päätelmän ainoastaan viitteiden ja oletusten pohjalta konkreettisten tosiasioiden sijaan, mikä ei täyttänyt oikeuskäytännön vaatimuksia. Asianomainen katsoi, että kyseisen päätelmän tueksi olisi esitettävä konkreettisia todisteita, kuten asiakirjoja, tosiseikkoja ja valtion puolesta suoritettuja konkreettisia toimia.

(76) Muut asianomaiset ([47]) katsoivat, ettei toimenpiteeseen liittynyt valtion varojen siirtoa. Ne totesivat erityisesti, että valtion varojen olemassaoloa ei voida todistaa sen perusteella, että valtion määräysvallassa olevan yrityksen väitettiin tarjoavan muita alhaisempia hintoja. Lisäksi ne katsoivat, että Romanian valtion puuttuminen näiden varojen käyttöön olisi todistettava konkreettisesti. Asianomaiset korostivat, että Hidroelectrican yhtiöjärjestyksen mukaan sopimusten tekeminen kuului pääjohtajan yksinomaiseen toimivaltaan eikä hallituksen tehtäviin, joten valtio ei osallistunut Hidroelectrican sopimuksia koskevaan päätöksentekoprosessiin.

5.1.5 *Toimenpide ei vääristänyt kilpailua*

(77) Osa asianomaisista ([48]) väitti, että niiden ja Hidroelectrican väliset sopimukset eivät vääristäneet kilpailua mahdollisesti tai tosiasiallisesti seuraavista syistä: i) sellaisia merkityksellisiä markkinoita ei ole yksilöity, joilla myönnetty valtiontuki olisi vahvistanut yhden yrityksen asemaa suhteessa muihin yrityksiin EU:n sisäisessä kaupassa, ja ii) Romanian sähkömarkkinat eivät ole keskittyneet, mikä oli osoitettavissa Herfindahl-Hirschman-indeksillä (HHI).

([45]) AlpiqRomEnergie, AlpiqRomIndustrie, Electromagnetica, Energy Holding, Electrocarbon, Elsid, ArcelorMittal ja Alro.
([46]) Sähkökaupan harjoittaja Energy Holding.
([47]) EFT, Electromagnetica, Luxten-Lighting ja Energy Holding.
([48]) EFT, Electromagnetica, Luxten-Lighting ja Alro.

5.1.6 *Toimenpide ei ollut valikoiva*

(78) Osa asianomaisista ([49]) katsoi, että niiden sopimukset Hidroelectrican kanssa eivät olleet valikoivia, sillä samanlaisia tai samantyyppisiä sopimuksia tehtiin myös muiden toimijoiden kanssa (sähkökaupan harjoittajien osalta) tai niitä oli myös muiden markkinatoimijoiden saatavilla (muiden kuin sähkökaupan harjoittajien osalta).

5.1.7 *Muutoksia ei voi erottaa alkuperäisestä sopimuksesta*

(79) Electrocarbon ja Elsid katsoivat, ettei sopimuksiin tehtyjä muutoksia voinut erottaa itse sopimuksista. Lisäksi ne esittivät, että vaikka tällaisia muutoksia olisi pidetty erillisinä sitoumuksina, hinnanmuutokset vastasivat silti markkinataloudessa toimivan myyjän periaatetta eivätkä siksi sisältäneet valtiontukea.

5.1.8 *Hidroelectrica hakeutui konkurssiin ainoastaan välttääkseen sopimusvelvoitteet*

(80) Osa sähkökaupan harjoittajista ([50]) katsoi, että Hidroelectrica hakeutui konkurssiin ainoastaan päästäkseen eroon sopimusvelvoitteista. Ne selittivät, että vaikka Hidroelectrica hyödynsi sopimuksia täysimääräisesti aikaisemmin, se ei ollut enää valmis noudattamaan velvoitteita, joten konkurssiin hakeutuminen oli keino päättää sopimukset.

5.2 **Muiden asianomaisten osapuolten huomautukset**

(81) Komissio sai Alroa käsittelevään menettelyn aloittamista koskevaan päätökseen huomautuksia myös muilta osapuolilta kuin väitetyiltä tuensaajilta: i) eräältä Alron kilpailijalta ja ii) nimettömältä osapuolelta (kansalainen).

5.2.1 *Alron kilpailijan esittämät huomautukset*

(82) Yksi Alron kilpailijoista katsoi, että sekä sähköpörssihinnat että spot-markkinahinnat olivat epäolennaisia vertailuhintoja alumiinisulattojen sähköntoimitussopimusten kannalta. Alron kilpailijan mukaan alumiinisulattojen on tehtävä pääasiassa suhteellisen ennakoitavaa sähköntoimitusta koskevia pitkäkestoisia sopimuksia, jotta niiden ei tarvitse keskeyttää toimintaa kestämättömän korkeiden sähkökustannusten vuoksi ja jotta ne voivat välttää sähkönhintojen ja tuottajan voitontavoittelun aiheuttamaa mahdollista tehtaan sulkemisriskiä.

(83) Lisäksi Alron kilpailija katsoi, että pitkäkestoisten sähköntoimitussopimusten tariffien vertailu sähköpörssin ja/tai spot-markkinoiden sähkönhintoihin ja/tai muiden teollisuudenalojen tariffeihin voi vääristää markkinatilannetta ja luoda epäedullisen ennakkoasetelman, mikä aiheuttaa merkittävän riskin paitsi Alrolle ja/tai sen kilpailijoille, myös koko Euroopan markkinoille.

(84) Alron kilpailijan mukaan kilpailun vaikutusta olisi pitänyt arvioida suhteessa hintoihin, joita alumiinisulatot maksavat sähköstä maailmanlaajuisesti tai vähintään Euroopan tasolla. Sähkökustannukset muodostavat yli kolmanneksen alumiinintuotannon kokonaiskustannuksista. Alumiinintuottajat ostavat sähköä kansallisilta markkinoilta ja käyvät sen jälkeen kilpailua maailmanlaajuisesti. Tämän vuoksi arviointi olisi pitänyt tehdä niiden sähkönhintojen perusteella, joita alumiinintuottajat maksavat kaikkialla maailmassa. Näin ollen Alron kilpailija katsoi, että arvioidakseen kilpailun mahdollista vääristymistä asianmukaisesti komission olisi pitänyt tutkia, vähensikö väitetty valtiontuki tosiasiallisesti Alron tuotantokustannuksia alle kilpailijoiden kustannustason, eli saiko Alro edun suhteessa sen eurooppalaisten ja/tai maailmanlaajuisten kilpailijoiden tariffeihin.

([49]) EFT, Luxten-Lighting, Electrocarbon ja Elsid.
([50]) Alpiq RomEnergy ja Alpiq RomIndustries.

(85) Lisäksi Alron kilpailija esitti, että koska verrattavan markkinahinnan määrittelemiseksi ei ollut tarvittavia tietoja, perusteltuna hinnoittelumenetelmänä olisi voitu käyttää hintojen vertailua kustannuksiin ja kohtuulliseen voittomarginaaliin. Samaa logiikkaa olisi voitu soveltaa päätökseen tarjota LME-kaavan mukaan indeksoituja hintoja. Alron kilpailija myös esitti, että alumiinisulattojen ominaispiirteet ja asiakasprofiili voisivat objektiivisesti tarkasteltuna oikeuttaa sähköpörssihintoja halvemman sähkönhinnan, kustannusperusteisen hinnoittelun ja hintojen LME-indeksoinnin.

5.2.2 *Kansalaisen esittämät huomautukset*

(86) Eräs kansalainen katsoi, että Alro osti sähköä Hidroelectricalta etuuskohteluun perustuvalla hinnalla, joka alitti markkinahinnan (kuten OMCOMin ja ANREn hinnat). Lisäksi kyseinen kansalainen esitti, että Alron sopimushinnan muuttaminen LME-kaavaan perustuvalla indeksoinnilla oli hinnoittelumekanismi, jolla syrjittiin muita sähkönostajia markkinoilla.

(87) Komissio vastaanotti samalta kansalaiselta huomautuksia myös sähkökaupan harjoittajien kanssa tehdyistä sopimuksista. Huomautuksissa väitettiin sopimusten sisältävän valtiontukea. Väitteelle ei kuitenkaan esitetty todisteita.

6. **KOLMANSIEN OSAPUOLTEN HAVAINTOJA KOSKEVAT ROMANIAN VIRANOMAISTEN HUOMAUTUKSET**

(88) Romanian viranomaiset vastasivat asianomaisten esittämiin huomautuksiin. Ne pitäytyivät erityisesti heinäkuussa 2012 esittämässään kannassa, jonka mukaan Hidroelectrican ja sähkökaupan harjoittajien väliset sopimukset eivät olleet tyypillisen kestäviä ja pitkäaikaisia ainakin kahdesta syystä: i) ostaja saattoi yksipuolisesti irtisanoa minkä tahansa sopimuksista 30 päivän irtisanomisajalla ilman asianmukaista korvausvaatimusta, mutta Hidroelectricalla ei ollut vastaavaa oikeutta, ja ii) tuntikohtaiset tuotokset ostajalle saattoivat vaihdella, ja vaihtelivatkin, ostajan harkinnan mukaan.

(89) Lisäksi Romanian viranomaiset katsoivat, että sopimusten tekemisen tai niihin tehtyjen muutosten jälkeen ostajilla oli oikeus (jota ne myös käyttivät) lisätä tai vähentää tarvittavan sähkön määrää antamalla ilmoitus jopa vasta toimitusta edeltävänä päivänä, mikä on tyypillistä spot-kaupoille.

(90) Romanian viranomaiset eivät esittäneet näkemyksiä Electrocarbonin ja Elsidin kanssa tehdyistä sopimuksista. Ne perustelivat tätä sillä, että niille oli epäselvää, osallistuivatko myös Electrocarbon ja Elsid sähkön tukkukauppaan.

(91) Romanian viranomaiset esittivät Alron ja ArcelorMittalin esittämiin huomautuksiin kattavasti perusteltuja ja yksityiskohtaisia huomautuksia, joilla tuettiin yritysten päätelmää siitä, ettei kyseisiin sopimuksiin sisältynyt valtiontukea. Erityisesti Romanian viranomaiset selittivät, että valtio ei ollut antanut mitään ohjeita edustajilleen Hidroelectrican hallituksessa ja että Romanian yhtiölainsäädäntö velvoittaa hallituksen jäsenet toimimaan yhtiön edun mukaisesti eikä heidät nimittäneen osakkeenomistajan edun mukaisesti.

(92) Romanian viranomaiset katsoivat, että Alrolle myytiin sähköä Hidroelectrican omasta tuotannosta ja että kannattavuutta oli sen vuoksi mitattava ainoastaan suhteessa Hidroelectrican omiin tuotantokustannuksiin. Lisäksi ne selvensivät, että ArcelorMittal on Romanian toiseksi suurin sähkönkuluttaja Alron jälkeen ja että sähköön pätee sama periaate kuin muihinkin tuotteisiin: mitä suurempi ostovolyymi, sitä alhaisempi sopimushinta.

(93) Romanian viranomaiset vahvistivat ArcelorMittalin näkemykset siitä, että ANREn mukaan noin 150 000 megawattituntia sähköä vuodessa ostavien teollisten kuluttajien maksama keskihinta oli vain 11 Romanian leuta megawattitunnilta korkeampi kuin ArcelorMittalin maksama hinta vuonna 2010. Viranomaiset selittivät tätä eroa seuraavasti: i) suoraviivainen toimitusprofiili antaa sähköntoimittajalle mahdollisuuden optimoida tuotantokustannuksiaan; ii) huoltokustannukset vähenevät merkittävästi; iii) odottamattomien seisausten määrä vähenee ja kesto lyhenee; ja iv) sähkömarkkinoiden epätasapaino vähenee huomattavasti, mikä vaikuttaa myös sähkön hankintakustannusten supistumiseen.

(94) Alron kilpailijan esittämien huomautusten osalta Romanian viranomaiset tukivat täysin kyseisen toimijan kantaa ja näkemystä, jonka mukaan eurooppalainen alumiinintuottaja kilpaili muiden maailmanlaajuisten alumiinintuottajien kanssa. Lisäksi Romanian viranomaiset katsoivat, ettei Alron kanssa tehty sopimus vääristänyt kilpailua maailmanlaajuisilla alumiinimarkkinoilla.

(95) Romanian viranomaiset totesivat, että mikä tahansa järkevää talousstrategiaa harjoittava sähköntuottaja olisi tarjonnut alumiinintuottajalle OPCOM-PCCB- tai spot-markkinoiden hintoja edullisemman tariffin ottaen huomioon alumiinintuottajien ominaispiirteet. Ne selittivät, että spot-markkinoiden hinta ei olisi ollut asianmukainen viitearvo teollisen kuluttajan kanssa tehdylle pitkäkestoiselle sopimukselle. Hinnoista sovittiin kahdenvälisissä sopimuksissa, jotka sisälsivät edullisia maksuehtoja ja kattoivat suuria määriä sähköä, jota kulutettiin ennakoitavasti ja jatkumona, joten hinnan oli oltava huomattavasti spot-markkinoiden sähköhintoja edullisempi.

(96) Romanian viranomaiset pitivät kansalaisen esittämiä huomautuksia perusteettomina. Kansalaisen näkemyksen mukaan Alrolle myönnetyt hinnat olivat vastaavissa kaupoissa Romaniassa käytettyjä hintoja edullisemmat. Tämän osalta Romanian viranomaiset selittivät, että kansalainen oli jättänyt täysin huomiotta kunkin liiketoimen erityisiin osa-alueisiin (suuria määriä sähköä jatkumona, hyvä ennakoitavuus ja myyjälle edulliset rahoitusehdot) perustuvat hinnanvaihtelut.

(97) Kansalaisen toisen väitteen mukaan Alrolle myönnetty mahdollisuus tarkistaa hintoja LME-kaavan mukaisesti syrji muita sähkömarkkinoiden toimijoita, mihin Romanian viranomaiset totesivat seuraavaa: i) käytäntö oli Romanian lainsäädännön mukaista edellyttäen, että kyseinen sopimus oli Hidroelectricalle kannattava, ja ii) kyseessä oli kumppanuusjärjestely myyjän ja ostajan välillä, jotka jakoivat alumiinin myynnistä saadun voiton.

7. **ARVIOINTI**

7.1 **Valtiontuen olemassaolo**

(98) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Ollakseen SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea toimenpiteen on täytettävä kaikki nämä edellytykset.

(99) Sen vuoksi on arvioitava, myönnettiinkö tarkasteltavana olevilla sopimuksilla Hidroelectrican myymän sähkön ostajille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea sen jälkeen, kun Romania liittyi Euroopan unioniin. Nämä ostajat olivat Alpiq RomEnergie, Alpiq RomIndustries, EFT, Electrica, Electromagnetica, Energy Holding, EURO-PEC, Luxten-Lighting, Alro, ArcelorMittal, Electrocarbon ja Elsid.

(100) Tämä olisi tilanne vain, jos muiden SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan soveltamista koskevien edellytysten lisäksi kyseisillä sopimuksilla suosittiin tiettyjä ostajia tarjoamalla niille tavanomaiset markkinaehdot ylittävä taloudellinen etu ja – mikäli näin todetaan – jos sopimuksista ja niihin myöhemmin tehdyistä muutoksista aiheutuvan edun voidaan katsoa olevan peräisin Romanian valtion varoista ja johtuvan lisäksi valtion toimista, ohjeista tai määräävästä vaikutusvallasta eikä Hidroelectrican itsenäisistä kaupallisista päätöksistä.

(101) Asiassa Budapesti Erőmű ([51]) tehdyn päätöksen mukaan ennen EU:hun liittymistä käyttöön otettuja ja liittymisen jälkeen edelleen sovellettavia valtiontukitoimenpiteitä on pidettävä liittymisen jälkeen joko voimassa olevana tai uutena tukena. Jotta toimenpiteitä voitaisiin pitää voimassa olevana tukena, ne on lueteltava selvästi jäsenvaltion liittymistä Euroopan unioniin koskevassa asiakirjassa eli tässä tapauksessa Romanian ja Bulgarian liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen ([52]), jäljempänä 'liittymisasiakirja', liitteessä V. Sopimuksia ei lueteltu nimenomaisesti liittymisasiakirjan liitteessä V. Koska sopimuksia sovellettiin edelleen liittymispäivän jälkeen, niitä olisi pidettävä ainoastaan uutena tukena ja arvioitava näin ollen mainitun oikeuskäytännön mukaisesti liittymispäivästä (1 päivästä tammikuuta 2007) lähtien SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa vahvistettujen neljän edellytyksen osalta.

([51]) Tuomio yhdistetyissä asioissa T-80/06 ja T-182/09, Budapesti Erőmű v. Euroopan komissio, 50–62 kohta.
([52]) EUVL L 157, 21.6.2005, s. 96.

Komission on sen vuoksi arvioitava sopimuksia mahdollisina uusina tukitoimenpiteinä Romanian liittymisestä 1 päivästä tammikuuta 2007 lähtien. Tämä arviointi ei voi perustua sopimusten käyttöönottohetkellä vallinneisiin markkinaolosuhteisiin (ks. johdanto-osan 19 kappale) etenkin tutkittaessa, olivatko sopimukset niiden tekohetkellä sovellettavien markkinahintojen mukaisia. Tällaisia olosuhteita ei siksi arvioida jäljempänä.

7.2 **Mahdollisen taloudellisen edun arviointi markkinaehtoihin nähden**

(102) Komission on määritettävä, olisivatko hinnat ja ehdot, joilla Hidroelectrica toimitti sähköä väitetyille tuensaajille, olleet muutoin saatavilla Romanian markkinoilla vuodesta 2007 lähtien. Tätä varten komission on ensiksi yksilöitävä asianmukainen vertailuhinta, joka vastaa markkinahintaa i) ajankohtana, jona sopimukset olivat voimassa Romanian EU:hun liittymisen jälkeen, ja ii) ajankohtana, jona komissio aloitti sopimuksia koskevan muodollisen menettelyn.

7.2.1 *Taloudellinen etu markkinaehtoihin nähden*

(103) Mahdollisen taloudellisen edun arvioimiseksi komissio ottaa viitekohdaksi markkinatoimijan, johon sovelletaan samoja tai samankaltaisia velvoitteita kuin Hidroelectricaan. Sillä on oltava samat mahdollisuudet ja sen on täytettävä samat lainsäädännölliset ja taloudelliset edellytykset, joita Romaniassa sovellettiin tarkastelujaksona, kun otetaan huomioon toimijan rajoitukset ja kaupalliset tavoitteet ([53]). Jotta valtiontuen olemassaolo voitaisiin sulkea pois, julkisessa omistuksessa olevan yrityksen on tuotteita myydessään toimittava yksityisen markkinatalous-toimijan tavoin ja pyrittävä maksimoimaan tuotot tai minimoimaan tappiot. Toisin sanoen kun arvioidaan mahdollista kohtuutonta taloudellista etua valtion omistaman yrityksen kaupallisessa toimitussopimuksessa, on selvitettävä, missä määrin muu kuin valtion omistama yritys olisi toiminut samalla tavalla vastaavassa tilanteessa.

(104) Vaikka valtion vahvistamien sähkötariffien ja vapaiden markkinoiden korkeampien hintojen ero voi ensi näkemältä viitata valtiontukeen, on edelleen mahdollista objektiivisesti todeta, että tarkasteltavana olevien sopimusten matalampi hintataso ei anna sähkönostajille taloudellista etua markkinaehtoihin verrattuna ([54]). Kun selvitetään, sisältyykö markkinaehtoja edullisempiin sähkönhintoihin valtiontukea monitahoisilla sähkömark-kinoilla, komission on sääntöjenmukaisesti turvauduttava erityisiin menetelmiin tai taloudellisiin malleihin sen määrittämiseksi, missä määrin sopimushinnat eroavat markkinahinnoista ([55]).

(105) Hintaa korotettiin vuosittain sopimushintaa korkeammaksi tai se vahvistettiin vuosittain useiden sopimusten osalta, paitsi Alron tapauksessa, jossa tosiasiallinen vuosihinta määritettiin soveltamalla sopimuksessa sovittua indeksointikaavaa. Taloudellisen edun mahdollisuutta on sen vuoksi arvioitava kunakin tarkasteluvuonna 1 päivästä tammikuuta 2007 lähtien.

— Sähkökaupan harjoittajien, elektrodien valmistajien ja Alron kanssa tehdyt sopimukset

(106) Kuten johdanto-osan 24–35 kappaleessa todetaan, komissio tutki useita sähkömarkkinoiden segmenttejä Romaniassa vuosina 2007–2010. Jotta kahta samanlaista voidaan verrata keskenään, on selvitettävä lähimmät ja asianmukaisimmat vertailukohdat sopimuksissa vahvistetuille hinnoille tarkastelujaksolla.

(107) Toimivilla sähkömarkkinoilla, joilla on riittävästi likviditeettiä ja tulevien toimitushintojen ennustamisen mahdollistavia välineitä, spot-hinnat antavat hyviä viitteitä markkinahinnoista ja voivat toimia vertailukohtana yksittäisten sopimusten hintatasoa arvioitaessa. Tässä tapauksessa suhteellisen suureen osuuteen Romanian markkinoiden kysynnästä sovellettiin kuitenkin vuonna 2007 edelleen säänneltyjä tariffeja, OPCOM-kauppapaikkojen likviditeetti oli rajallinen vuosina 2007–2010, tarkasteltavana olevien sopimusten mukaiset sähkömäärät olivat merkittäviä ja OPCOMin hallinnoimien sähköpörssien kilpailurakenne oli vääristynyt määräävän aseman väärinkäytön takia (johdanto-osan 30, 31 ja 34 kappale). Tämän perusteella ja ottaen huomioon kolmansien osapuolten esittämät huomautukset (johdanto-osan 60–63 kappale) ei voida ensi näkemältä todeta, että spot-hintoja tai OPCOM-PCCB-markkinoiden hintoja voitaisiin pitää asianmukaisena vertailukohtana, kun arvioidaan, muodostuiko toimista taloudellista etua markkinahintoihin verrattuna.

([53]) Ks. alaviitteessä 39 viitattu oikeuskäytäntö, 69–89 kohta.
([54]) Komission päätös 2014/456/EU, annettu 4 päivänä helmikuuta 2014, sähkötariffeista Espanjassa: sähkönkäyttäjät, valtiontuki SA.21817 (C 3/07) (ex NN 66/06), jonka Espanja on pannut täytäntöön (EUVL L 205, 12.7.2014, s. 25), johdanto-osan 113–120 kappale.
([55]) Tuomio yhdistetyissä asioissa T-80/06 ja T-182/09, Budapesti Erőmű v. Euroopan komissio, 104–114 kohta.

(108) Sen vuoksi komissio ei voi käyttää OPCOMin keskihintoja vertailussa Hidroelectrican sopimushintoihin, mihin se perusti epäilyksensä asianomaisissa menettelyn aloittamista koskevissa päätöksissä taloudellisen edun olemassaolosta kymmenessä sopimuksessa sähkökaupan harjoittajien kanssa ja kahdessa elektrodien valmistajien kanssa. Tutkinta on osoittanut, että kaupankäyntiä, joka toteutetaan lyhytaikaisesti ja vakioehdoin OPCOMin kaltaisilla markkinapaikoilla vuorokausi- tai vuosipohjalta tai sitä lyhyemmällä ajanjaksolla tai jossa tarjotaan oheis- tai tasepalveluja siirtoverkonhaltijoille, ei voida pitää järkevänä vaihtoehtona tarkasteltavana oleville Hidroelectrican räätälöidyille sopimuksille Romanian erityisissä markkinaolosuhteissa tarkastelujaksolla. Kyseessä olevat sopimukset neuvoteltiin suoraan ostajan ja myyjän erityisten toimitustarpeiden täyttämiseksi, ja niissä voitiin hyödyntää joustavuutta, jota ei ollut saatavilla muilla markkinasegmenteillä. Sen vuoksi markkinaehdot ylittävän taloudellisen edun varmistamiseksi on tarpeen tutkia myös edellytyksiä, jotka vallitsivat muilla markkinasegmenteillä Romaniassa vuonna 2007 ja sen jälkeen, vaikka näitä ei yksilöity menettelyn aloittamista koskevissa päätöksissä.

(109) Hidroelectrica toimitti noin viidesosan tuotannostaan tarkastelujaksolla säännellyillä markkinoilla (johdanto-osan 31 kappale). Sopimushintojen vertailu säänneltyihin hintoihin, joita Hidroelectrica velotti vuosittain sähköalan sääntelyviranomaisen ANREn vahvistamien hyväksyttyjen kustannusten ja tuottoasteen perusteella, osoittaa, että kaikki tarkasteltavana olevat sopimushinnat olivat jatkuvasti säänneltyjä hintoja merkittävästi korkeammat vuosina 2007–2010 (johdanto-osan 26 kappale ja liite I). Näin ollen Hidroelectrican kannalta oli taloudellisesti järkevää jatkaa toimituksia kaikille väitetyille tuensaajille, joita tässä menettelyssä käsitellään vuodesta 2007 lähtien, sillä nämä sopimukset olivat paljon tuottoisampia kuin sopimukset säännellyillä markkinoilla. Jos tilannetta verrataan teoreettiseen vaihtoehtoon eli toimitusmäärien lisäämiseen säännellyillä markkinoilla, voidaan joka tapauksessa todeta, että Hidroelectrica ei voinut halutessaan siirtää sähköntoimituksia tarkasteltavana olevista sopimuksista säännellyille markkinoille, sillä ANRE vahvisti etukäteen näillä markkinoilla toimitettavat määrät.

(110) Sama koskee soveltuvin osin kaupankäyntiehtoja tase- ja vuorokausimarkkinoilla. Hidroelectrican tuotanto perustui osittain kysynnän mukaan säädettävään sähköntuotantoon ja alhaisiin rajakustannuksiin, minkä vuoksi on kyseenalaista, olisiko Hidroelectrica voinut varmistaa ajoittain korkeammat tulot siirtämällä sähköntoimituksia tarkasteltavana olevista sopimuksista vuorokausi- ja tasemarkkinoille, kun tarkastellaan erityisesti sähköntoimitusta huippuaikoina, jolloin hinta nousee merkittävästi. Näillä markkinasegmenteillä sovellettujen markkinaehtojen ja -hintojen ei eri syistä johtuen kuitenkaan voida katsoa edustavan niitä markkinaehtoja, joihin vertaamalla voitaisiin varmistaa, aiheuttivatko tarkasteltavana olevat sopimukset taloudellisen edun ostajille.

(111) Ensinnäkin on ilmeistä, että Hidroelectrica toimitti sähköä myös näille markkinasegmenteille vuosina 2007–2010, joskin vähäisiä määriä eli alle 10 prosenttia sen myynnistä (johdanto-osan 31 kappale). Olennaista on selvittää, olisivatko tällaiset markkinat pätevä vaihtoehto järkevälle toimijalle, joka toimii Hidroelectrican sijasta ja päättää, mihin kohdistaa 63 prosenttia myynnistään – mikä vastaa kahdenvälisiin sopimuksiin perustuvaa Hidroelectrican myyntiosuutta vuosina 2007–2010.

(112) Kaupankäyntiin näillä markkinasegmenteillä liittyi erityispiirteitä, joiden vuoksi on mahdotonta määrittää markkinaehtoja, jotka pätisivät koko Romanian markkinoilla tai kaikissa Hidroelectrican pitkäkestoisissa sopimuksissa. Sähköntuottajat tarjoavat tase- tai oheispalveluja siirtoverkonhaltijoille ennakoimattoman ja yhden ostajan kysynnän perusteella. Myös vuorokausitoimituksessa hinnat ja määrät vaihtelevat päivästä toiseen. Toisin sanoen tarkasteltavana olevien pitkäkestoisten sopimusten vertailukohtana ei voi olla 365 yhden päivän sopimusta samana ajanjaksona, vaikka jätettäisiin tarkastelematta sopimusehtoja ja oletettaisiin, että ne voitaisiin jakaa vuosittain uusittaviksi sopimuksiksi. Yksikään näistä vaihtoehtoisista markkinasegmenteistä ei tarjoaisi Hidroelectricalle sen tarvitsemaa ennakoitavaa ja vakaata tulotasoa tai soveltuisi Hidroelectrican tuotannon erityispiirteisiin ja investointisuunnitelmaan (johdanto-osan 13–15 kappale).

(113) Lopuksi on todettava, että vuotuiset kokonaismäärät, jotka myytiin kaikkien romanialaisten toimittajien ja asianomaisten ostajien välillä vuorokausi- ja tasemarkkinoilla vuosina 2007–2010, olivat yhteensä aina pienempiä kuin tarkasteltavina olevien sopimusten mukaisesti toimitettu vuotuinen kokonaismäärä (ks. johdanto-osan 30, 31 ja 38 kappale). Tänä ajanjaksona yhdelläkään markkinasegmentillä ei ollut tarvittavaa kapasiteettia ja likviditeettiä ostaa kyseisten sopimusten nojalla myytyjä määriä. Toisin sanoen vaikka oletettaisiin epärealistisesti,

että Hidroelectrica olisi voinut korvata kaikki romanialaiset tuottajat ja myyjät toisella tai molemmilla näistä kahdesta markkinasegmentistä, sen olisi silti täytynyt löytää uusia ostajia kyseisille sähkömäärille. Näin ollen näillä varsin pienillä markkinasegmenteillä sovellettuja ehtoja ja hintoja niiden määrästä riippumatta ei voida verrata merkitsevästi ja objektiivisesti pitkäkestoisissa sopimuksissa sovittuihin Hidroelectrican hintoihin.

(114) Kun otetaan huomioon sopimusten olennaiset ominaispiirteet, jotka liittyvät toimituksen joustavuuteen, sopimuksen pitkään kestoon ja myyntimääriin, sekä Romanian markkinoilla tarkastelujaksolla vallinneet erityiset olosuhteet, voidaan taloudellisen edun mahdollisuutta Romanian markkinaehtoihin verrattuna arvioida parhaiten tarkastelemalla hintoja, joista suuret sähkönkuluttajat sopivat räätälöidyissä sopimuksissa, jotka neuvoteltiin suoraan ja ilman jäykkiä ja ennalta määrättyjä ehtoja. Sen vuoksi on asianmukaista selvittää, vastasivatko tarkasteltavana olevat sopimukset muiden myyjien hintoja Romanian suoraan neuvoteltavien sopimusten markkinoilla. Johdanto-osan 35–38 kappaleessa kuvatut tiedot kattavat suoraan neuvoteltavat kahdenväliset sopimukset, jotka ovat olleet voimassa tarkasteltavana olevien sopimusten kanssa samanaikaisesti. Tämä tietokokonaisuus tarjoaa komissiolle tässä tapauksessa parhaan mahdollisen pohjan sähkökaupan harjoittajilta, Alrolta, Electrocarbonilta ja Elsidiltä veloitettujen sopimushintojen vertailuun. Näin ollen komissio vertasi näitä sopimushintoja tietokokonaisuudesta peräisin oleviin hintoihin 1 päivästä tammikuuta 2007 vuoden 2010.

— ArcelorMittalin kanssa tehdyt sopimukset

(115) Kun tarkastellaan kahta sopimusta, jotka Hidroelectrica teki ArcelorMittalin kanssa OPCOM-PCCB-markkinoilla vuosina 2009 ja 2010, komissio ei pidä kahden sähkökaupan harjoittajan rinnakkaistarjouksissa OPCOM-PCCB-markkinoilla esitettyjä hintoja, jotka mainitaan asianomaisen menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä, asianmukaisena vertailuhintana seuraavista syistä:

— Vuoden 2009 sopimuksen osalta kumpikaan OPCOM-markkinoilla tehdyistä rinnakkaistarjouksista ei tosiasiassa ole pätevä. Energy Holding peruutti samaa ajanjaksoa, määrää ja toimitusehtoja koskevan rinnakkaistarjouksensa ennen kuin ArcelorMittalin tarjous huutokaupattiin ([56]). Toinen tarjous ei sovellu vertailuun, sillä kyseinen Petprodin tarjous kattoi ainoastaan puolet siitä määrästä, jonka ArcelorMittal tarjoutui ostamaan.

— Vuoden 2010 sopimuksen osalta rinnakkaistarjoukset jättäneiden kahden sähkökaupan harjoittajan taloudelliset tiedot osoittavat, että ne eivät olisi kestäneet tappioita tilanteessa, jossa ne eivät olisi kyenneet myymään eteenpäin suurta määrää sähköä, jonka ne aikoivat ostaa Hidroelectricalta. Näiden kahden sähkökaupan harjoittajan todellinen aikomus vuonna 2010 oli myydä sähkö edelleen ArcelorMittalille korkeampaan hintaan. Kumpikin tarjous itse asiassa peruutettiin heti sen jälkeen, kun Hidroelectrica hyväksyi ArcelorMittalin ostotarjouksen 29 päivänä joulukuuta 2010, mikä osoittaa, että kyseiset sähkökaupan harjoittajat eivät uskoneet voivansa myydä kyseisiä määriä muille asiakkaille kuin ArcelorMittalille ([57]).

(116) Koska saatavilla ei ole täysin verrattavia sopimuksia, OPCOM-PCCB-markkinoiden keskihintoja ei voida käyttää pätevänä viitekohtana kahden ArcelorMittalin kanssa tehdyn sopimuksen osalta, sillä OPCOM-markkinoilla kaupatun energian määrä oli vähäinen ja tosiasiallisesti toteutetut kauppatyypit eivät olleet vertailukelpoisia.

(117) Menettelyn aloittamista koskevissa päätöksissä esitetyistä alustavista näkemyksistä huolimatta komissio ottaa huomioon ArcelorMittalin ostamat suuret sähkömäärät, sen aseman luotettavana ja taloudellisesti vakaana Hidroelectrican asiakkaana ja sen, ettei kumpikaan sähkökaupan harjoittajien rinnakkaissopimuksista eivätkä OPCOM-PCCB-markkinoiden keskihinnat ole päteviä vertailukohtia ArcelorMittalin kanssa tehtyjen sopimusten osalta, ja katsoo, että vertailussa on järkevintä käyttää viitekohtana muissa tietokokonaisuuteen sisältyvissä sopimuksissa käytettyä hintaa. Näin ollen komissio on menettelyn aloittamista koskevaan päätökseen saamiensa huomautusten perusteella muokannut analyysia ja tutkinut kahden ArcelorMittalin kanssa tehdyn sopimuksen hinnat saman tietokokonaisuuden perusteella, jota käytettiin pitkäkestoisten sopimusten vertailuun.

([56]) Hidroelectrica hyväksyi ArcelorMittalin tarjouksen huutokaupassa 23 päivänä joulukuuta 2009, kun taas Energy Holding peruutti tarjouksensa 22 päivänä joulukuuta 2009.
([57]) Arelcon ja Petprodin jättämät rinnakkaistarjoukset peruutettiin 20 ja 30 päivänä joulukuuta 2010.

— Pitkäaikaisia sopimushintoja koskeva komission ekonometrinen analyysi

(118) Toimivilla sähkömarkkinoilla, joilla on riittävästi likviditeettiä ja tulevien toimitushintojen ennustamisen mahdollistavia välineitä, spot-hinnat antavat hyviä viitteitä markkinahinnoista ja voivat toimia vertailukohtana yksittäisten sopimusten hintatasoa arvioitaessa. Tässä tapauksessa suhteellisen suureen osuuteen Romanian markkinoiden kysynnästä sovellettiin kuitenkin vuonna 2009 edelleen säänneltyjä tariffeja, OPCOM-kauppapaikkojen likviditeetti oli rajallinen vuosina 2007–2010 ja OPCOMin hallinnoimien sähköpörssien kilpailurakenne oli vääristynyt määräävän aseman väärinkäytön takia. Tämän perusteella on asianmukaista soveltaa muita vertailukohtia arvioitaessa, koituiko toimista taloudellista etua markkinahintoihin verrattuna.

(119) Näin ollen komissio käytti Romanian viranomaisten toimittamaa tietokokonaisuutta, jota se piti parhaana mahdollisena todisteena markkinaehdoista Romaniassa. Tietokokonaisuus sisältää riittävästi tietoa, jotta komissio voi analysoida Romanian sähkömarkkinoiden olosuhteita tarkastelujaksolla, kuten todetaan johdanto-osan 36 ja 37 kappaleessa. Tämän tietokokonaisuuden perusteella komissio laati ekonometrisen analyysin, jossa se arvioi vertailuhinnan tarkasteltavana olevien Hidroelectrican sopimusten kanssa samalle ajanjaksolle ajoittuvien toimitus-sopimusten perusteella koko tarkastelujaksolla. Taloudellisten mallien käyttö mahdollisten etujen määrittämiseen markkinaehtoihin nähden vastaa aikaisempaa käytäntöä monitahoisissa markkinaoloissa (johdanto-osan 104 kappale), kuten Romaniassa vuodesta 2007 lähtien (johdanto-osan 24–38 ja 107 kappale). Täydellinen ja yksityiskohtainen tekninen kuvaus ekonometrisestä analyysista ja sen tuloksista esitetään liitteessä II.

(120) Koska käytettävissä ei ole selkeää viitekohtaa, jonka perusteella voitaisiin määrittää markkinaehdot ja tarkistaa, olivatko sopimushinnat markkinahintoja korkeammat, markkinoiden vertailuhinta arvioitiin viitteellisesti ja varovaisten oletusten perusteella eli ottaen huomioon merkittävät arvioitua markkinahintaa alhaisemmat poikkeamat. Tätä varovaista lähestymistapaa soveltaen komissio vertaili Hidroelectrican sopimusten hintoja markkinoiden vertailuhintaan vuosikohtaisesti ajanjaksolla 2007–2010. Vertailu suoritettiin vuosikohtaisesti, koska myyntihintoja muutettiin vuosittain ([58]) asiaa koskevista sopimusmääräyksistä riippumatta.

(121) Analyysi osoittaa, että ainoastaan kolme väitettyä tuensaajaa hyötyi hinnoista, jotka olivat edullisempia kuin se hintaluokka, joka olisi vastannut markkinoiden vertailuhintaa:

— Electrocarbon ja Elsid esittivät kyseisen vuoden vertailuhintaa alhaisempia sopimushintoja kaikkina vuosina ajanjaksolla 2007–2010.

— Luxten-Lightingin osalta erotus on vertailuhintaa suurempi ainoastaan vuosina 2008 ja 2009.

(122) Analyysi osoittaa, että Hidroelectrican soveltamat hinnat yhdeksässä sopimuksessa Alpiq RomIndustriesin, Alpiq RomEnergien, EFT:n, Electromagnetican, Energy Holdingin, Euro-Pecin, Electrican, ArcelorMittalin ja Alron kanssa vuosina 2007–2010 vastasivat täysin markkinoiden vertailuhintaa. Luxten-Lightingin kanssa tehdyn sopimuksen hinnat vuosina 2007 ja 2010 eivät eroa merkittävästi hinnoista, joita käytettiin muissa suoraan neuvoteltavissa sopimuksissa Romanian markkinoilla.

(123) Edellä esitetyn perusteella komissio päättelee, että Alpiq RomIndustriesin, Alpiq RomEnergien, EFT:n, Electromagnetican, Energy Holdingin, Euro-Pecin, Electrican, ArcelorMittalin ja Alron kanssa koko tarkastelu-jaksolla ja Luxten-Lightingin kanssa vuosina 2007 ja 2010 tehdyillä sopimuksilla ei myönnetty kohtuutonta taloudellista etua markkinaehtoihin verrattuna.

(124) Toisaalta empiirisessä analyysissa yksilöitiin kolme sopimusta, joiden hinnat eivät olleet markkinahintojen mukaisia. Nämä sopimukset Hidroelectrica teki Luxten-Lightingin kanssa vuosina 2008 ja 2009 sekä Electrocarbonin ja Elsidin kanssa vuosina 2007–2010.

(125) Edellä esitetyn perusteella Hidroelectrican päätöstä tehdä kolme sopimusta Elsidin, Electrocarbonin ja Luxten-Lightingin kanssa ei voida pitää järkevän markkinatoimijan päätöksenä, sillä Luxten-Lightingin kanssa vuosina 2008 ja 2009 sekä Electrocarbonin ja Elsidin kanssa vuosina 2007–2010 tehdyt sopimukset vaikuttavat varovaisten oletusten mukaan olleen markkinaehtoja edullisemmat (liite II). Näin ollen Hidroelectrican sopimukset aiheuttivat kohtuuttoman taloudellisen edun Luxten-Lightingille vuosina 2008–2009 sekä Electrocarbonille ja Elsidille vuosina 2007–2010.

([58]) Ks. tämän päätöksen liite I.

(126) Vaikuttaa siltä, että Hidroelectrican sopimuksilla Luxten-Lightingin kanssa vuosina 2008 ja 2009 sekä Electrocarbonin ja Elsidin kanssa vuosina 2007–2010 suosittiin ostajia myöntämällä niille kohtuuton taloudellinen etu tavanomaisiin markkinaehtoihin verrattuna. Näin ollen ei voida sulkea pois sitä, että sopimuksiin sisältyi SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

(127) Johdanto-osan 120 kappaleessa kuvatun komission ekonometrisen analyysin tulosten perusteella on tarpeen selvittää edelleen, täyttyykö jokin valtiontuen olemassaolon kumulatiivisista edellytyksistä Luxten-Lightingin, Electrocarbonin ja Elsidin osalta.

7.3 **Valtion varat ja valtion toimenpiteeksi katsominen**

(128) Hidroelectrica on 80-prosenttisesti valtion omistama, ja mahdollinen myyntitulojen vaje vähentää varoja, jotka ovat osakkeenomistajan eli Romanian valtion saatavilla. Näin ollen komissio voi päätellä, että tuloihin tai tulojen menetyksiin, jotka johtuvat sähkön myynnistä Luxten-Lightingin kanssa vuosina 2008–2009 sekä Electrocarbonin ja Elsidin kanssa vuosina 2007–2010 tehtyjen kolmen sopimuksen mukaisesti, sisältyy SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja valtion varoja.

(129) Samaa päätelmää ei kuitenkaan välttämättä voida tehdä sen osalta, johtuivatko Hidroelectrican kaupalliset päätökset, jotka koskivat Luxten-Lightingin, Electrocarbonin ja Elsidin kanssa tehtyjen kolmen sopimuksen mukaisia hintoja ja myyntituloja 1 päivän tammikuuta 2007 jälkeen, Romanian valtiosta. Pelkästään se, että Hidroelectrica, joka on julkinen yritys ja valtaosin Romanian valtion määräysvallassa, peri tarkasteltavana olevissa sopimuksissa sovellettuja hintoja, ei ole riittävä syy päätellä, että nämä päätökset olivat Romanian valtion toimenpiteitä.

(130) Kaikki kolme sopimusta olivat tosiasiallisesti voimassa 1 päivänä tammikuuta 2007 (johdanto-osan 19 kappale, liite I). Komissiolla ei ole toimivaltaa määrittää, voidaanko kyseisten sopimusten tekeminen vuosina 2002 ja 2004 sekä ennen Romanian liittymistä EU:hun tehdyt muutokset katsoa Romanian valtion toimenpiteiksi, eikä arvioida markkinaolosuhteita, joissa sopimukset tehtiin tai niitä muutettiin ennen kyseistä ajankohtaa (johdanto-osan 101 kappale). Näin ollen komissio voi arvioida seuraavia Hidroelectrican päätöksiä:

— nimenomainen tai hiljainen päätös pitää ennen Romanian liittymistä EU:hun tehdyt sopimukset voimassa 1 päivän tammikuuta 2007 jälkeen; ja

— päätökset muuttaa sopimusehtoja huomattavasti sen jälkeen, kun Romania liittyi EU:hun, etenkin sopimushintojen osalta.

(131) Vaikka Romanian valtio olisi voinut valvoa Hidroelectrican toimintakäytäntöjä ja harjoittaa määräysvaltaa sen päätöksissä, ei voida automaattisesti olettaa, että se tosiasiallisesti käytti tätä valtaa Luxten-Lightingin kanssa vuosina 2008–2009 sekä Electrocarbonin ja Elsidin kanssa vuosina 2007–2010 tehtyjen sopimusten voimassa pitämisen ja sopimushintojen muuttamisen osalta.

(132) Asiaa koskevan oikeuskäytännön ([59]) mukaan on tutkittava sekä sitä, voidaanko Romanian viranomaisten katsoa osallistuneen tavalla tai toisella sopimusten pitämiseen voimassa ja sopimushintojen muuttamiseen, että sitä, missä määrin on epätodennäköistä, että ne eivät osallistuneet näihin päätöksiin. Tarkasteltavana olevia sopimuksia koskevien päätösten voidaan päätellä johtuvan Romanian valtiosta kaikkien asiaa koskevien seikkojen ja sen tilanteen perusteella, jossa Hidroelectrica toimitti sähköä Luxten-Lightingille vuosina 2008–2009 sekä Electrocarbonille ja Elsidille vuoden 2007 jälkeen.

(133) Asiaa koskevan oikeuskäytännön perusteella kolmen voimassa olevan sopimuksen pitäminen voimassa ja sopimushintojen muuttaminen vuoden 2007 jälkeen voidaan katsoa Romanian toimenpiteiksi, i) jos Hidroelectrica ei olisi voinut tehdä kyseisiä päätöksiä ottamatta huomioon julkisen vallan vaatimuksia tai ii) jos Hidroelectrican oli otettava huomioon valtionhallinnon tai ministeriöiden välisen elimen antamat toimintaohjeet. Vastaavasti on otettava huomioon iii) Hidroelectrican mahdollinen integroituminen julkishallinnon rakenteeseen,

([59]) Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 16.5.2002, Ranska v. komissio (Stardust Marine), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 51–58 kohta.

iv) yrityksen toiminnan luonne ja toiminnan harjoittaminen markkinoilla yksityisten toimijoiden kanssa tavanomaisissa kilpailuolosuhteissa, v) Hidroelectrican oikeudellinen asema (eli se, sovelletaanko siihen julkisoikeutta vai yksityisoikeudellisia yhtiöoikeutta koskevia säännöksiä), vi) viranomaisten harjoittaman yrityksen hallinnointia koskevan ohjauksen määrä tai vii) muu seikka, joka osoittaa, että viranomaiset ovat osallistuneet sopimusten voimassa pitämiseen ja sopimushintojen muuttamiseen tai että on epätodennäköistä, että tästä ei ollut kyse, kun otetaan huomioon myös viii) Hidroelectrican tekemien päätösten laajuus, sisältö tai edellytykset ([60]).

(134) Hidroelectricaan sovelletaan yleistä yhtiöoikeutta, eikä se ole integroitunut julkishallinnon rakenteisiin. Hidroelectrican hallituksen jäsenet voivat toimia myös valtionhallinnon viroissa (johdanto-osan 12 kappale). Tämä voisi viitata siihen, että hallitukset jäsenet valittiin pääosin sen ansiosta, että heillä oli läheinen suhde valtionhallintoon, eikä liiketoimintakokemuksen tai pätevyyden perusteella. Vaikka on viitteitä siitä, että Hidroelectrican oli otettava huomioon valtionhallinnon tai ministeriöiden välisen elimen antamat toimintaohjeet, ei ole todisteita, että tällaisia ohjeita annettiin kolmen tarkasteltavana olevan sopimuksen voimassa pitämiseksi ja sopimushintojen korottamiseksi. Mikään ei erityisesti viittaa siihen, että Hidroelectrican yhtiökokous tai hallitus olisi osallistunut millään tavalla päätöksiin, jotka liittyivät kaupallisiin sähköntoimitussopimuksiin (niiden voimassa pitämiseen) ja/tai näiden sopimusten mukaisesti sovellettavien hintojen muuttamiseen (johdanto-osan 12 kappale). Kuten useat asianomaiset osapuolet ovat panneet merkille, Hidroelectrican perustamissääntöjen ja Romanian yhtiölainsäädännön mukaan yhtiön pääjohtaja vastaa yhtiön päivittäisestä liiketoiminnasta ja päättää itsenäisesti asioista, jotka eivät ole yhtiökokouksen tai hallituksen päätösvallan alaisia. Romanian viranomaiset korostavat, että hallituksen jäsenten on tehtävä päätöksiä yhtiön edun mukaisesti.

(135) Ministerin määräys nro 445/2009, johon komissio viittasi menettelyn aloittamista koskevissa päätöksissä (johdanto-osan 44 kappale), ei vaikuttanut kolmen tarkasteltavana olevan sopimuksen ehtoihin. Tämän määräyksen 1 §:n 2 momentin nojalla voimassa olevat kahdenväliset sopimukset vapautettiin yleisesti säännöstä, jonka mukaan valtion omistamien sähköyhtiöiden hallituksessa toimivien talous-, kauppa- ja yritysympäristöministeriön edustajien on varmistettava, että 31 päivästä maaliskuuta 2010 tukkumarkkinoille tarkoitetusta sähkön osuudesta käydään kauppaa yksinomaan OPCOM-pörssissä. Kuten johdanto-osan 101 kappaleessa todetaan, kyseessä olevia sopimuksia voidaan tutkia EU:n valtiontukisääntöjen kannalta siitä lähtien, kun Romania liittyi EU:hun eli kolme vuotta ennen ministerin määräyksessä nro 445/2009 asetettua määräaikaa ja yli kaksi vuotta ennen määräyksen antamista. Näin ollen tällaista sääntöä ei ollut olemassa, kun kyseisiä sopimuksia alettiin tarkastella EU:n sääntöjen mukaisesti. Lisäksi Hidroelectrican ja Elsidin sekä Electrocarbonin välisiä vähittäismyyntisopimuksia – jotka olivat voimassa ennen 31 päivää maaliskuuta 2010 – ei olisi tarkasteltu, vaikka toimenpidettä olisi sovellettu myös sopimuksiin, jotka olivat voimassa määräyksen tullessa voimaan, sillä ainoastaan (tulevat) tukkumyyntisopimukset olivat olennaisia.

(136) Vaikka ministerin määräyksessä nro 445/2009 annetaan ymmärtää, että valtiolla oli jonkin verran vaikutusvaltaa valtion omistamien sähköntuottajien kaupalliseen toimintaan, määräyksen tavoite liittyy pääasiassa sääntelyyn eli energiakauppojen avoimuuden lisäämiseen tukkumarkkinoilla ja OPCOMin hallinnoimien kauppapaikkojen myyntimäärien ja likviditeetin kasvattamiseen. Ministerin määräystä sovelletaan kaikkiin valtion omistamiin tuottajiin, ei ainoastaan Hidroelectricaan. Näin ollen ministerin määräyksen nro 445/2009 ehdoista ja tavoitteista ei voida päätellä, että Romanian valtio valvoi jokaista kauppaa, sopimusta tai sopimuksen muutosta, joka liittyi valtion omistamien sähköntuottajien – eli valtaosan Romanian markkinoilla toimivista tuottajista – tai tarkemmin sanottuna Hidroelectrican sähköntoimitukseen. Toisin sanoen määräyksen perusteella ei ole uskottavaa, että Romanian valtio osallistui päivittäiseen kaupalliseen toimintaan, myyntisopimuksiin ja niiden muutoksiin sekä hintaneuvotteluihin tarkasteltavana olevien kolmen sopimuksen osalta.

(137) Säännellyillä markkinoilla tapahtuvaa sähköntoimitusta lukuun ottamatta (johdanto-osan 25 ja 26 kappale) Hidroelectrica toimittaa sähköä avoimilla markkinoilla ulkopuolisille ostajille ja kilpailee muiden yksityisten ja julkisten toimittajien kanssa. Merkittävä määrä sähköä, joka ylitti selvästi kaikkien tarkasteltavana olevien Hidroelectrican sopimusten nojalla toimitetun kokonaismäärän, kaupattiin kahdenvälisten räätälöityjen pitkäkestoisten sopimusten välityksellä Romanian markkinoilla, joilla kilpailee useita muita toimittajia (johdanto-osan 30 ja 38 kappale). Tarkasteltavana olevat Hidroelectrican sopimukset ja etenkin Luxten-Lightingin, Electrocarbonin ja Elsidin kanssa tehdyt kolme räätälöityä pitkäkestoista sopimusta, jotka pidettiin voimassa 1 päivän tammikuuta 2007 jälkeen, eivät siten ole epätavallisia tai erityisiä, mikä viittaisi siihen, että oli valtion edun mukaista pitää ne voimassa.

([60]) Ks. alaviite 59.

(138) Lisäksi Hidroelectrican selvittäjä piti Electrocarbonin ja Elsidin kanssa tehdyt sopimukset voimassa ja neuvotteli ne uudelleen sen jälkeen, kun maksukyvyttömyysmenettely alkoi vuonna 2012. Tämä viittaa siihen, että nämä sopimukset olivat edelleen Hidroelectrican väliaikaisen uuden johdon edun mukaisia pitkään sen jälkeen, kun Romania liittyi Euroopan unioniin vuonna 2007 tai kun sopimukset tehtiin ja etenkin niiden hintoja muutettiin. Vastaavasti Hidroelectrica vaati sopimushinnan ylittäviä hinnankorotuksia ja ilmoitti Electrocarbonille ja Elsidille keskeyttävänsä toimitukset, millä se pyrki saamaan kyseiset toimijat hyväksymään hintojen lisäkorotukset vuonna 2010 (johdanto-osan 22 kappale). Näin se toimi tulojen maksimointiin pyrkivän myyjän eikä tuen myöntäjän tavoin.

(139) Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että Romanian valtiolla ei ollut mahdollisuutta vaikuttaa valtion omistamien sähköntoimittajien kaupallisiin sopimuksiin tiettyjen suurten teollisten ostajien etujen mukaisesti. Esimerkiksi ennen Romanian liittymistä EU:hun 2 päivänä helmikuuta 2006 päivätyssä sisäisessä muistiossa, jonka talous- ja kauppaministeriön kansliapäällikkö allekirjoitti ja pääministeri hyväksyi, ehdotettiin erityisen etuuskohtelun myöntämistä kymmenelle suurimmalle energiankäyttäjälle Romaniassa (mukaan lukien alumiini- ja terästuottajat, joille Hidroelectrica tai Nuclearelectrica toimitti sähköä). ArcelorMittalin kanssa tehdyn sopimuksen osalta 16 päivänä joulukuuta 2009 päivätyllä Hidroelectrican hallituksen päätöksellä nro 13/2009 annettiin yrityksen pääjohtajalle valtuudet neuvotella voimassa olevaan sähkönmyyntisopimukseen Hidroelectrican kannalta parhaat ehdot. Hallitus antoi valtuudet hyväksymällä ArcelorMittalin kanssa vuosina 2009 ja 2010 tehtyjen sopimusten keskeiset ehdot. Hidroelectrican hallitus hyväksyi myös vuonna 2009 Alron kanssa tehdyn sopimuksen lisäyksen 17 (jolla otettiin käyttöön LME-kaava sopimushinnan laskennassa).

(140) Vastaavasti Nuclearelectrican ja CE Hunedoaran, jotka ovat Hidroelectrican tavoin valtion omistuksessa, pääjohtajien 3 päivänä helmikuuta 2011 päivätyssä muistiossa pyydettiin talous- ja kauppaministeriötä hyväksymään sähkön tukkumyyntisopimus, jossa Nuclearelectrica toimi myyjänä ja CE Hunedoara ostajana. Tämä liiketoimi edellytti poikkeusta määräyksen nro 445/2009 säännöksistä, joiden mukaan valtion omistamien yritysten sähkön tukkumyyntiä voidaan harjoittaa vain OPCOM-pörssissä. Tätä poikkeusta perusteltiin sillä, että hankitulla sähköllä täytettäisiin useiden kansallisesti tärkeiden teollisten kuluttajien sähkötarpeet vuonna 2011. Talous- ja kauppaministeriö antoi muistiolle täyden tukensa.

(141) Näin ollen on olemassa joitakin epäsuoria todisteita, joiden perusteella ei voida täysin sulkea pois sitä, että Romanian valtio osallistui Hidroelectrican ja suurten energiaa käyttävien teollisten ostajien välisten sopimusten tai niiden merkittävien muutosten tekemiseen.

(142) Lisäksi komissio on päätellyt, että muut ostosopimukset, jotka Hidroelectrica teki kahden valtion omistaman yhtiön Electrocentrale Devan ja Termoelectrican kanssa vuosina 2008 ja 2009, johtuivat Romanian valtiosta. Tämä päätelmä perustui pääosin suoriin todisteisiin siitä, että kyseiset valtion omistamat yhtiöt olivat pyytäneet sopimuksille hyväksyntää ministeriltä, joka vastasi myös valtion omistamasta Hidroelectricasta. Näin ne pyrkivät (ristiin)rahoittamaan toimintaansa ja niille hiiltä toimittavia valtion omistamia kaivoksia sosiaalisista ja muista ei-kaupallisista syistä ([61]).

(143) Vaikka tiettyjen näkökohtien perusteella on todennäköistä (tai ei voida sulkea pois), että Romanian valtio osallistui useisiin Hidroelectrican sopimuksiin Romanian talouden kannalta tärkeiden suurten teollisten ostajien sekä muiden valtion omistamien myyjien kanssa, ei kuitenkaan voida yleistää, että kaikkien Hidroelectrican kaupallisten sopimusten ja etenkin Elsidin, Electrocarbonin ja sähkökaupan harjoittajien kanssa tehtyjen sopimusten katsottaisiin johtuneen Romanian valtiosta. Toisin kuin Electrocentrale Devan ja Termoelectrican tapauksessa, Elsid, Electrocarbon sekä sähkökaupan harjoittajat olivat yksityisessä omistuksessa, eikä yhtäkään niistä voida pitää Romanian talouden kannalta tärkeänä suurena teollisena ostajana. Tutkinnan aikana saatavilla olleet todisteet eivät viittaa siihen, että Romanian valtiolla olisi ollut erityinen intressi tai rooli Hidroelectrican päätöksissä, jotka koskivat Elsidin, Electrocarbonin ja sähkökaupan harjoittajien kanssa tehtyjen sopimusten tekemistä tai voimassa pitämistä Romanian liittymisen jälkeen.

([61]) Komission päätös (EU) 2015/1877, annettu 20 päivänä huhtikuuta 2015, tariffeista, jotka romanialainen S.C. Hidroelectrica SA on maksanut S.C. Termoelectrica S.A:n ja S.C. Electrocentrale Deva S.A:n hyväksi SA.33475 (12/C), (EUVL L 275, 20.10.2015, s. 46) johdanto-osan 96–100 kohta.

(144) Lisäksi edellä 7.1 jaksossa erikseen yksilöityjen Elsidin, Electrocarbonin ja Luxten-Lightingin osalta useat tosiseikat viittaavat siihen, että päätöstä säilyttää Luxten-Lightingin kanssa vuosina 2008–2009 sekä Electrocarbonin ja Elsidin kanssa vuosina 2007–2010 tehdyt sopimukset voimassa ja muuttaa kyseisten sopimusten hintoja ei todennäköisesti voida pitää Romanian viranomaisten toimenpiteenä.

(145) Kyseisten kolmen sopimuksen tosiasiallisia hintoja korotettiin vuosittain. Vuosina 2007–2010 Elsidin hintoja korotettiin 44,5 prosenttia, Electrocarbonin hintoja 44,5 prosenttia ja Luxten-Lightingin hintoja 41,4 prosenttia. Hinnankorotukset laskevat myönnetyn tuen absoluuttista arvoa. Nämä sopimusmuutokset, jotka vähentävät väitetyn valtiontuen oletettua määrää, tehtiin aina Hidroelectrican toimesta ja sen edun mukaisesti. Strategia, jolla pyritään vähentämään tuensaajille myönnetyn tuen määrää, vaikuttaa olevan ristiriidassa tuen myöntämisen kanssa tai vähintään liian monimutkainen ollakseen uskottava. Toisin kuin Alron ja ArcelorMittalin tapauksessa, Elsidiä, Electrocarbonia ja Luxten-Lightingia ei voida pitää kansallisesti tärkeinä teollisina kuluttajina, mikä käy ilmi siitä, että niiden vuotuiset ostot Hidroelectricalta olivat alle kymmenesosan Alron ostoista (liite I). Sen vuoksi on epätodennäköistä, että tuen määrän vähentämistä, joka toteutettiin korottamalla merkittävästi sopimushintoja, voitaisiin pitää Hidroelectrican kaupallisen päätöksen sijaan Romanian valtion päätöksenä, jolla pyrittiin tarjoamaan tukea väitetyille tuensaajille.

(146) Myös Electrocarbonin ja Elsidin kanssa tehtyjen sopimusten osalta on epätodennäköistä, että valtio osallistuisi tuen määrän vähentämiseen. Erityisen epätodennäköistä on, että Hidroelectrica olisi toiminut valtion ohjeiden mukaisesti, kun se vaati korottamaan hintaa sopimushintoja ylemmäksi vuonna 2010 ja uhkasi keskeyttää sähköntoimituksen ja viedä asian tuomioistuimen käsiteltäväksi (johdanto-osan 22 kappale), sillä pyydetyt hinnankorotukset vähensivät tuen oletettua määrää, ja toimitusten keskeyttäminen olisi voinut vaarantaa ostajien tuotannon. Kun yritys ei pidä kiinni sopimushinnasta, joka sisältää oletetusti tukea, uhkaa keskeyttää toimitukset ja puolustaa hinnankorotuksia tuomioistuimessa, se ei toimi tyypillisen tuen myöntäjän tavoin. Sitä vastoin se toimii sellaisen yrityksen tavoin, joka pyrkii maksimoimaan voittonsa, puolustamaan kaupallisia etujaan eikä ole kiinnostunut muista kuin kaupallisista tavoitteista, mahdollisesti valtiolta saamiensa ohjeiden mukaan.

(147) Luxten-Lightingin kannalta ei voida nostaa esiin mitään selkeää valtioon liittyvää syytä, kuten alhaiset loppukäyttäjän hinnat, jolla voitaisiin perustella myynti sähkökaupan harjoittajalle, joka voi ainoastaan myydä sähkön vähittäismarkkinoilla korkeampaan hintaan kuin millä Hidroelectrica olisi myynyt saman sähkön vähittäismarkkinoilla. Esimerkiksi ennen kuin Hidroelectrica alkoi toimittaa sähköä vähittäismarkkinoille vuonna 2005, Alro osti sähköä sähkökaupan harjoittajalta Energy Holdingilta, joka puolestaan osti sähkön tukkumarkkinoilla Hidroelectricalta. Alron kannalta oli järkevää ostaa sähköä suoraan Hidroelectricalta ja säästää myyntimarginaali, jos sen toimittaja ei lisännyt Hidroelectrican tukkusähkön arvoa. Vastaavasti on varsin epätodennäköistä, että Romanian valtio olisi saanut Hidroelectrican pitämään voimassa Luxten-Lightingin kanssa vuosina 2008 ja 2009 tehdyt sopimukset, sillä jos Luxten-Lighting ei olisi lisännyt vähittäismyyntinsä arvoa teollisille käyttäjille tai muille ostajille, nämä ostajat olisivat hankkineet sähkön halvempaan hintaan suoraan Hidroelectricalta. Lisäksi Luxten-Lighting irtisanoi yksipuolisesti sopimuksensa Hidroelectrican kanssa marraskuussa 2011 eli ennen kuin komissio aloitti menettelyt, mikä ei ole valtiontuen saajan tavanomaista toimintaa.

(148) Kaikkien edellä esitettyjen näkökohtien perusteella ei ole osoitettu, että Luxten-Lightingin kanssa vuosina 2008–2009 sekä Electrocarbonin ja Elsidin kanssa vuosina 2007–2010 tehdyt sopimukset johtuivat Romaniasta.

(149) Koska valtiontuen olemassaolon keskeinen näkökohta, eli Romanian toimenpiteeksi katsominen, ei täyty kolmessa sopimuksessa, jotka tehtiin Luxten-Lightingin kanssa vuosina 2008–2009 sekä Electrocarbonin ja Elsidin kanssa vuosina 2007–2010, ei ole tarpeen tutkia, täyttyvätkö muut tämän säännöksen soveltamista koskevat kumulatiiviset edellytykset, kuten mahdollinen vaikutus kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

(150) Edellä esitetyn perusteella tarkasteltavana olevat kolme sopimusta, jotka tehtiin Luxten-Lightingin kanssa vuosina 2008–2009 sekä Electrocarbonin ja Elsidin kanssa vuosina 2007–2010, eivät ole SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

8. **PÄÄTELMÄT**

(151) Tässä päätöksessä tarkastellut sopimukset eivät ole SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Hidroelectrican ja ArcelorMittalin, Alpiq RomEnergien, Alpiq RomIndustriesin, EFT:n, Electrican, Electromagnetican, Energy Holdingin, EURO-PECin, Luxten-Lightingin, Electrocarbonin ja Elsidin väliset sopimukset sekä Alron kanssa tehty sopimus eivät ole Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

2 artikla

Tämä päätös on osoitettu Romanialle.

Tehty Brysselissä 12 päivänä kesäkuuta 2015.

Komission puolesta
Margrethe VESTAGER
Komission jäsen

LIITE I

YHTEENVETO SOPIMUKSISTA

SA.33451 SÄHKÖKAUPPIAAT	Sopimuksen tekopäivämäärä ja sopimuskausi (alkuperäinen kesto / kesto voimassaolon pidentämisen jälkeen)	Päättymispäivä	Määrä	Hinta (RON/MWh)
Alpiq RomEnergie	3. huhtikuuta 2008 Alkuperäinen kesto: 5 vuotta Jatko (v. 2009): jatkettu viidellä vuodella (vuoteen 2018 asti)	20. heinäkuuta 2012	— 2008 […] GWh — 2009 […] GWh — 2010 […] GWh	— 2008 […] — 2009 […] — 2010 […]
Alpiq RomIndustries	29. marraskuuta 2004 Alkuperäinen kesto: 10 vuotta Jatko (v. 2009): jatkettu viidellä vuodella (vuoden 2019 loppuun asti)	20. heinäkuuta 2012	Alkuperäinen määrä: 1 GWh — 2007 […] — 2008 […] — 2009 […] — 2010 […]	— 2007 […] — 2008 […] — 2009 […] — 2010 […]
Energy Financing Team Romania (EFT)	25. maaliskuuta 2004 Alkuperäinen kesto: 7 vuotta Jatko (v. 2010): jatkettu viidellä vuodella (vuoden 2015 loppuun asti)	18. heinäkuuta 2012	Alkuperäinen määrä (v. 2006): […] GWh — 2007 […] GWh — 2008 […] GWh — 2009 […] GWh — 2010 […] GWh	— 2007 […] — 2008 […] — 2009 […] — 2010 […]
Electrica	*Sopimus 111*: 17. elokuuta 2010 *Sopimus 112*: 14. syyskuuta 2010	Sopimus 111: 31. heinäkuuta 2011 Sopimus 112: 31. joulukuuta 2010	Sopimus 111: […] GWh syyskuu 2010–31. heinäkuuta 2011 Sopimus 112: […] GWh lokakuusta joulukuuhun 2010	Sopimus 111: — 2010 […] Sopimus 112 — 2010 […]
Electromagnetica	21. huhtikuuta 2004 Alkuperäinen kesto: 10 vuotta	30. huhtikuuta 2014	Alkuperäinen määrä: […] GWh — 2007 […] GWh — 2008 […] GWh — 2009 […] GWh — 2010 […] GWh	— 2007 […] — 2008 […] — 2009 […] — 2010 […]
Energy Holding	14.1.2004 Alkuperäinen kesto: 10 vuotta	24. heinäkuuta 2012	Alkuperäinen määrä: 3 692 GWh — 2007 […] GWh — vuoden 2008 alkupuolisko: […] GWh — vuoden 2008 loppupuolisko: […] GWh — 2009 […] GWh — 2010 […] GWh	— 2007 […] — 2008 […] — 2009 […] — 2010 […]
EURO-PEC	3. maaliskuuta 2004 Alkuperäinen kesto: 10 vuotta	26. kesäkuuta 2012	Alkuperäinen määrä: […] GWh — 2007 […] GWh — 2008 […] GWh — 2009 […] GWh — 2010 […] GWh	— 2007 […] — 2008 […] — 2009 […] — 2010 […]

SA.33451 SÄHKÖKAUPPIAAT	Sopimuksen tekopäivämäärä ja sopimuskausi (alkuperäinen kesto / kesto voimassaolon pidentämisen jälkeen)	Päättymispäivä	Määrä	Hinta (RON/MWh)
Luxten-Lighting	2. maaliskuuta 2004 Alkuperäinen kesto: 10 vuotta	Joulukuu 2011	Alkuperäinen määrä: […] GWh — 2007 […] GWh — 2008 […] GWh — 2009 […] GWh — 2010 […] GWh	— 2007 […] — 2008 […] — 2009 […] — 2010 […]
SA.33581 ELEKTRODIEN TUOTTAJAT	Sopimuksen tekopäivämäärä ja sopimuskausi (alkuperäinen kesto / kesto voimassaolon pidentämisen jälkeen)	Päättymispäivä	Määrä	Hinta (RON/MWh)
Electrocarbon	28. maaliskuuta 2003 Alkuperäinen kesto: 5 vuotta Jatko (v. 2004): jatkettu viidellä vuodella (31. maaliskuuta 2013 asti)	31. maaliskuuta 2013	Alkuperäinen määrä: 800 GWh — 2007 […] GWh — 2008 […] GWh — 2009 […] GWh — 2010 […] GWh	— 2007 […] — 2008 […] — 2009 […] — 2010 […]
ELSID	18. joulukuuta 2002 Alkuperäinen kesto: 5 vuotta Jatko (v. 2004): jatkettu viidellä vuodella (31. maaliskuuta 2013 asti)	31. maaliskuuta 2013	Alkuperäinen määrä: 280 GWh — 2007 […] GWh — 2008 […] GWh — 2009 […] GWh — 2010 […] GWh	— 2007 […] — 2008 […] — 2009 […] — 2010 […]
SA.33624 Alro	Sopimuksen tekopäivämäärä ja sopimuskausi (tarvittaessa alkuperäinen kesto / kesto voimassaolon pidentämisen jälkeen)	Päättymispäivä	Määrä	Hinta (RON/MWh)
Alro	8. syyskuuta 2005 Alkuperäinen kesto: 7 vuotta Jatko (v. 2010): jatkettu viidellä vuodella (31. tammikuuta 2018 asti)	Jatkuu vuoden 2018 loppuun asti	Alkuperäinen määrä: […] GWh — 2007 […] GWh — 2008 […] GWh — 2009 […] GWh — 2010 […] GWh	— 2007 […] — 2008 […] — 2009 […] — 2010 […]
SA.33623 ARCELORMITTAL GALAȚI	Sopimuksen tekopäivämäärä ja sopimuskausi (tarvittaessa alkuperäinen kesto / kesto voimassaolon pidentämisen jälkeen)	Päättymispäivä	Määrä	Hinta (RON/MWh)
ArcelorMittal	23. joulukuuta 2009 Kesto: 1 vuosi 22. joulukuuta 2010 Kesto: 1 vuosi	31. joulukuuta 2010 6. tammikuuta 2012	[…] GWh […] GWh	2010. […] 2011. […]

LIITE II

VÄITETTYÄ TALOUDELLISTA ETUA KOSKEVA ARVIOINTI – EKONOMETRINEN ANALYYSI

Ekonometrisen analyysin lähtökohdat ja kuvaus

Komission toteuttamassa ekonometrisessä analyysissa pyritään muodostamaan aineistoon sisältyville sopimuksille vertailuhinnat. Vertailuhinnat määritetään siten, että aineistossa olevien sopimusten tiedoista tehdään regressioanalyysi. Ensimmäiseksi tehdään varsinainen regressioanalyysi, jonka avulla voidaan määrittää vertailuhinta aineistoon sisältyvien sopimusten ominaispiirteiden perusteella (”aineiston sisäiset ennusteet”). Regressioanalyysin tuloksia käytetään sitten vertailuhinnan ennustamiseksi tutkinnan kohteena oleville sopimuksille. Myös näiden sopimusten ominaispiirteet huomioidaan (”aineiston ulkopuoliset ennusteet”). Aineistoon sisältyvien sopimusten hintojen vaihtelu selitetään regressioanalyysissa ostetun määrän, toimittajan henkilöllisyyden ja vuotuisten valemuuttujien perusteella. Sopimuksen kestoon ja ostajan käyttöprofiiliin liittyviä muuttujia ei ole otettu huomioon, koska ne eivät ole tilastollisesti merkitseviä.

Ekonometrisen analyysin lähtökohtana on periaate, jonka mukaan hintoihin vaikuttavat useat eri tekijät, kuten toimitusmäärä. Olisi harhaanjohtavaa verrata eri sopimusten hintoja keskenään ottamatta huomioon näitä tekijöitä. Vaikka aineistoon sisältyvillä sopimuksilla on yhteisiä piirteitä tutkinnan kohteena olevien sopimusten kanssa (kahdenväliset neuvottelut, sopimusehdot, vuosittainen toimitusmäärä yli 150 GWh jne.), aineistoon sisältyvissä sopimuksissa ja tutkinnan kohteena olevissa sopimuksissa sovitut määrät tai sopimusten kesto ja voimaantulopäivä eivät välttämättä vastaa täysin toisiaan, mikä saattaa selittää hintaerot. Esimerkiksi kahdessa tutkimuksen kohteena olevassa sopimuksessa sovitut toimitusmäärät ovat […] GWh/vuosi (Alro 2007–2010) ja […] GWh/vuosi (Energy Holding 2007–2008). Toisaalta tarkastellussa aineistossa, joka kattoi yhteensä 114 hinta-/sopimustietoa vuosilta 2007–2010, toimitusmäärältään suurimman sopimuksen toimitusmäärä oli alle 1 400 GWh/vuosi. On epätodennäköistä, että vain kyseisten sopimusten hintoja vertaamalla voitaisiin tehdä päteviä johtopäätöksiä siitä, vastaavatko tutkimuksen kohteena olevissa sopimuksissa sovitut hinnat markkinahintoja. Vaihtoehtoisesti voitaisiin katsoa, ettei noita kahta sopimusta yksinkertaisesti voida verrata muihin markkinasopimuksiin. Näin ollen tämän määrällisen arvioinnin lähtökohtana on, että useat ulkoiset tekijät on otettava huomioon, jotta eri sopimusten hintoja voidaan verrata paremmin keskenään. Koska tietoja ei ole normalisoitu, vain toisiaan täysin vastaavien sopimusten vertaaminen olisi tarkoituksenmukaista.

On huomattava, ettei tämän empiirisen tarkastelun tavoitteena ole arvioida hintojen ja tiettyjen ulkoisten tekijöiden välistä syy-yhteyttä. Tiettyjen tekijöiden ja hintojen välisen syy-yhteyden arviointi esimerkiksi edellyttäisi, että tarkastellaan endogeenisuuden riskiä, eli riskiä siitä, että selittävä muuttuja (esim. määrä) on alttiina selitettävän muuttujan (esim. hinta) vaikutukselle huomioimatta jätettyjen muuttujien tai samanaikaisuuden aiheuttamien vaikutusten vuoksi. Määrällisen tarkastelun tarkoituksena on normalisoida eri sopimusten hinnat, jotta ne olisivat paremmin verrattavissa toisiinsa. Tämä on tarpeen, koska sopimukset ja tarjonnan ominaispiirteet eivät ole täysin yhdenmukaisia.

Regressioanalyysi havainnollistaa käsiteltävänä olevien kahdenvälisten sopimusten keskeisimpiä piirteitä:

— kun regressiossa otetaan huomioon määrää koskeva muuttuja, käy ilmi, että hinnat ovat yleensä alhaisemmat, kun ostetut määrät ovat suurempia ([1]);

— kun otetaan huomioon toimittajan henkilöllisyys, käy ilmi, että tiettyjen ominaispiirteidensä ansiosta jotkut toimittajat voivat määrittää hinnat eri perustein kuin muut, etenkin kun aineisto kattaa periaatteessa kaikkien Romaniassa aktiivisesti toimivien sähköntoimittajien sopimustoimitukset;

— kun otetaan huomioon vuositason valemuuttujat, voidaan kuvata aikaan liittyvää ulottuvuutta ja markkinaolosuhteiden mahdollisia muutoksia vuodesta toiseen.

Empiirisen analyysin ensimmäisen vaiheen eli aineistoon sisältyviä sopimuksia koskevan regressioanalyysin tulokset esitetään jäljempänä taulukossa 1.

([1]) Tietojen alustavassa käsittelyssä ei otettu huomioon neljää sopimusta, jotka koskivat ALROn konserninsisäistä myyntiä vuosina 2007–2010 (ja jotka eivät ole epäilyttäviä). Ne kuvastavat todennäköisesti erilaisia markkinaolosuhteita kuin olosuhteet toimittajan ja riippumattoman ostajan kahdenvälisissä sopimusneuvotteluissa, jotka ovat tämän asian kannalta ratkaisevassa asemassa.

Empiirisen analyysin toisesta vaiheesta voidaan todeta, että komissio on määrittänyt kullekin vuodelle vertailuarvon ja arvioinut sitten sopimuksia suhteessa siihen. Siten voidaan määrittää, olivatko Hidroelectrican hinnat mallinnettua vertailuhintaa korkeampia vai alhaisempia. Seuraavassa kuvataan yksityiskohtaisesti vertailuarvon määrittämiseen käytettyjä menetelmiä.

Ensin laskettiin kunkin aineistoon sisältyvän sopimuksen osalta, miten paljon todellinen hinta poikkesi sitä vastaavasta vertailuhinnasta, joka siis on määritetty käyttämällä regressioanalyysia ja sopimuksen ominaispiirteitä.

Toiseksi katsottiin, mikä sopimus poikkeaa hinnaltaan eniten alaspäin vertailuhinnasta (most-downward-diverging contract; jäljempänä MDD-sopimus). Tämä tarkoittaa sitä aineistoon sisältyvää sopimusta, jossa sovittu hinta erosi eniten kyseistä sopimusta vastaavasta vertailuhinnasta (absoluuttisina lukuina). Varovaisuuden nimissä MDD-sopimusta määritettäessä oli perusteltua huomioida vertailuhinnan ennakoidun keskiarvon alapuolelle jäävien hintojen vaihteluväli. Ekonometrinen malli ei ensinnäkään selitä jokaista aineistoon sisältyvää toteutunutta hintaa, joten vertailuhinnan arvioinnissa otettiin huomioon ennakkoarvion ylä- tai alapuolelle jäävä luottamusväli ja virhemarginaali. Toiseksi hintapoikkeamat ovat mahdollisia todellisilla markkinoilla. Markkinaehtoisten sopimusten joukosta määritetty MDD-sopimus (ks. johdanto-osan 36–38 kappale) antaa kvantitatiivista tietoa tällaisten poikkeamien mahdollisesta suuruudesta ja osoittaa lasketun vertailuhinnan vaihteluvälin markkinaehtoisissa sopimuksissa.

Kolmanneksi on todettava, että hintaeroa MDD-sopimukseen käytetään erottamaan toisistaan sopimukset, joissa hinta ylittää tai alittaa vertailuhinnan:

— Jos toteutunut sopimushinta ylittää vastaavan vertailuhinnan ja hintaero on suurempi kuin MDD-sopimuksen hinnan ja vertailuhinnan välinen ero, sopimuksen katsotaan suoralta kädeltä olevan markkinaehtojen vastainen.

— Muussa tapauksessa sopimus olisi katsottava markkinaehtojen mukaiseksi.

Seuraavassa taulukossa esitetään yksityiskohtaisesti aineistoon sisältyvästä sopimusotoksesta tehdyn regressioanalyysin tulokset. Regressio selittää 74 prosenttia aineistossa esiintyvästä vaihtelusta, mikä on melko hyvä tulos. Taulukossa esitettyjä arvioita kertoimista käytetään analyysin toisessa vaiheessa tutkinnan kohteena olevien sopimusten vertailuhinnan ennustamiseksi (aineiston ulkopuoliset ennusteet).

Ekonometrisen analyysin tulokset

Taulukko 1

Regressioanalyysi ([1])

Riippuva muuttuja: Keskihinta	Kerroin	Keskihajonta
Vuotuinen määrä (GWh)	– 0,01951**	0,007878
Vuosi 2008	22,58369***	4,781887
Vuosi 2009	30,73545***	5,471158
Vuosi 2010	21,32171***	5,695673
ALPIQ ROMENERGIE	– 2,34966	9,310078
ALPIQ ROMINDUSTRIES	– 5,47044	9,975876
ARCELORMITTAL GALATI	– 1,78779	14,62595
AXPO ENERGY RO	0,896041	10,40766
CE HUNEDOARA	38,02612***	11,41575
CE OLTENIA	27,86802***	9,458818
CEZ VANZARE	9,515878	11,40325
EFT RO	2,966594	18,83573
ELECTRICA	9,787691	11,04511
ELECTROMAGNETICA	– 9,19285	9,553932

Riippuva muuttuja: Keskihinta	Kerroin	Keskihajonta
ENEL ENERGIE MUNTENIA	16,97181	12,529
ENERGY HOLDING	– 34,5329***	9,620757
ENERGY NETWORK	36,58137***	12,47443
EON ENERGIE	3,589147	12,43953
EURO-PEC	0,511251	9,50637
HIDROELECTRICA	– 30,3327**	12,62379
NUCLEARELECTRICA	– 9,804	18,78678
OMV PETROM	6,482914	18,79837
RAAN	33,0402**	14,6577
RENOVATIO TRADING	29,5599	18,95553
TINMAR IND	0	(ei huomioitu)
Vakio	160,5678***	8,50624
Havaintojen määrä: 109 Selityskerroin = 0,7426 Tarkistettu selityskerroin = 0,6691		

Huom. Hintayksikkönä on RON/MWh.
Lähde: Romanian viranomaisten toimittamien tietojen perusteella komissiossa tehty regressioanalyysi.
([1]) Keskihajonta on ilmoitettu suluissa: *** tarkoittaa, että kerroin on tilastollisesti merkitsevä yhden prosentin riskitasolla, ** tarkoittaa, että kerroin on tilastollisesti merkitsevä viiden prosentin riskitasolla ja * tarkoittaa, että kerroin on tilastollisesti merkitsevä kymmenen prosentin riskitasolla.

Seuraavissa taulukoissa esitetään taulukossa 1 yksityiskohtaisesti esitettyä regressioanalyysia hyödyntävän empiirisen analyysin tulokset. Hinnaltaan eniten alaspäin poikkeava sopimus (MDD-sopimus) valitaan kunakin vuonna kunkin sopimuksen ennakoidun hintatason ja toteutuneen hintatason välisen hintaeron (RON/MWh) perusteella. Taulukoissa 2–4 esitetään Hidroelectrican vuosittaisten (eli vuosien 2007–2010) sopimushintojen erot verrattuna kaikille tutkinnan kohteena oleville sopimuksille simuloituihin vertailuhintoihin.

Vuonna 2007 MDD-sopimuksen hintaero on arviolta […] RON/MWh. MDD-sopimuksella tarkoitetaan siis muiden kuin epäilyttävien sopimusten aineistoon kuuluvaa sopimusta, jonka toteutuneen hinnan ja ennakoidun hintatason välillä on suurin hintaero. Kahden Hidroelectrican sopimuksen toteutunut hinta alittaa ennakoidun hintatason siten, että hintaero on yli […] RON/MWh. Kyseessä ovat *Electrocarbonin* ja *Elsidin* kanssa tehdyt sopimukset, joiden toteutunut hintaero on noin […] RON/MWh (ks. taulukko 2).

Taulukko 2

Vuoden 2007 sopimuksia koskeva analyysi

Asiakkaan nimi	Toimittajan nimi	Toteutunut hinta	Vertailuhinta	Hintaero (absoluuttisina lukuina)	Vastaa vertailuindeksejä
MDD-sopimus					
AZOMURES SA	HIDROELECTRICA	[…]	124	[…]	

Asiakkaan nimi	Toimittajan nimi	Toteutunut hinta	Vertailuhinta	Hintaero (absoluuttisina lukuina)	Vastaa verta-iluindeksejä
Tutkinnan kohteena olevat sopimukset					
Alro	HIDROELECTRICA	[…]	72	[…]	Kyllä
Energy Holding	HIDROELECTRICA	[…]	50	[…]	Kyllä
EFT	HIDROELECTRICA	[…]	127	[…]	Kyllä
Electromagnetica	HIDROELECTRICA	[…]	111	[…]	Kyllä
EURO-PEC	HIDROELECTRICA	[…]	111	[…]	Kyllä
Luxten-Lighting	HIDROELECTRICA	[…]	125	[…]	Kyllä
ELSID	HIDROELECTRICA	[…]	126	[…]	Ei
Electrocarbon	HIDROELECTRICA	[…]	126	[…]	Ei

Huom. Hinnat on pyöristetty lähimpään hintayksikköön (RON/MWh).
Lähde: Romanian viranomaisten toimittamien tietojen perusteella tehtyyn regressioanalyysiin perustuvat laskelmat.

Vuonna 2008 hintaeron suhteessa MDD-sopimukseen arvioidaan olevan […] RON/MWh ja hintaero on Hidroelectrican Luxten-Lightingin, Electrocarbonin ja Elsidin kanssa tekemien kolmen sopimuksen osalta suurempi: Luxten-Lightingin osalta toteutunut hintaero on noin […] RON/MWh ja Electrocarbonin ja Elsidin osalta noin […] RON/MWh (ks. taulukko 3).

Taulukko 3

Vuoden 2008 sopimuksia koskeva analyysi

Asiakkaan nimi	Toimittajan nimi	Toteutunut hinta	Vertailuhinta	Hintaero (absoluuttisina lukuina)	Vastaa verta-iluindeksejä
MDD-sopimus					
PETROM SA	Energy Holding	[…]	147	[…]	
Tutkinnan kohteena olevat sopimukset					
Alro	HIDROELECTRICA	[…]	94	[…]	Kyllä
Electromagnetica	HIDROELECTRICA	[…]	133	[…]	Kyllä
EFT	HIDROELECTRICA	[…]	149	[…]	Kyllä
Energy Holding	HIDROELECTRICA	[…]	73	[…]	Kyllä
EURO-PEC	HIDROELECTRICA	[…]	133	[…]	Kyllä
Luxten-Lighting	HIDROELECTRICA	[…]	147	[…]	Ei
ELSID	HIDROELECTRICA	[…]	148	[…]	Ei
Electrocarbon	HIDROELECTRICA	[…]	149	[…]	Ei

Huom. Hinnat on pyöristetty lähimpään hintayksikköön (RON/MWh).
Lähde: Romanian viranomaisten toimittamien tietojen perusteella tehtyyn regressioanalyysiin perustuvat laskelmat.

Vuonna 2009 MDD-hintaero on arviolta […] RON/MWh. Myös kyseisenä vuonna hintaero on Hidroelectrican Luxten-Lightingin, Electrocarbonin ja Elsidin kanssa tekemien kolmen sopimuksen osalta tätä suurempi: Luxten-Lightingin osalta toteutunut hintaero on noin […] RON/MWh ja Electrocarbonin ja Elsidin osalta noin […] RON/MWh (ks. taulukko 4).

Taulukko 4

Vuoden 2009 sopimuksia koskeva analyysi

Asiakkaan nimi	Toimittajan nimi	Toteutunut hinta	Vertailuhinta	Hintaero (absoluuttisina lukuina)	Vastaa vertailuindeksejä
MDD-sopimus					
Ductil Steel SA	Alpiq RomEnergie	[…]	187	[…]	
Tutkinnan kohteena olevat sopimukset					
Alro	HIDROELECTRICA	[…]	102	[…]	Kyllä
EURO-PEC	HIDROELECTRICA	[…]	142	[…]	Kyllä
Alpiq RomEnergie	HIDROELECTRICA	[…]	126	[…]	Kyllä
Electromagnetica	HIDROELECTRICA	[…]	142	[…]	Kyllä
Energy Holding	HIDROELECTRICA	[…]	116	[…]	Kyllä
EFT	HIDROELECTRICA	[…]	157	[…]	Kyllä
Luxten-Lighting	HIDROELECTRICA	[…]	156	[…]	Ei
ELSID	HIDROELECTRICA	[…]	157	[…]	Ei
Electrocarbon	HIDROELECTRICA	[…]	157	[…]	Ei

Huom. Hinnat on pyöristetty lähimpään hintayksikköön (RON/MWh).
Lähde: Romanian viranomaisten toimittamien tietojen perusteella tehtyyn regressioanalyysiin perustuvat laskelmat.

Vuonna 2010 hintaeroksi suhteessa MDD-sopimukseen ennakoidaan […] RON/MWh. Hintaero on Hidroelectrican Electrocarbonin ja Elsidin kanssa tekemän kahden sopimuksen osalta tätä suurempi, koska niiden toteutunut hintaero on noin […] RON/MWh (ks. taulukko 5).

Taulukko 5

Vuoden 2010 sopimuksia koskeva analyysi

Asiakkaan nimi	Toimittajan nimi	Toteutunut hinta	Vertailuhinta	Hintaero (absoluuttisina lukuina)	Vastaa vertailuindeksejä
MDD-sopimus					
SILCOTUB SA ZALAU	Energy Network	[…]	214	[…]	
Tutkinnan kohteena olevat sopimukset					
ArcelorMittal Galati	HIDROELECTRICA	[…]	118	[…]	Kyllä
Electrica	HIDROELECTRICA	[…]	132	[…]	Kyllä
Energy Holding	HIDROELECTRICA	[…]	107	[…]	Kyllä

Asiakkaan nimi	Toimittajan nimi	Toteutunut hinta	Vertailuhinta	Hintaero (absoluuttisina lukuina)	Vastaa verta-iluindeksejä
Alpiq RomEnergie	HIDROELECTRICA	[…]	116	[…]	Kyllä
Electromagnetica	HIDROELECTRICA	[…]	132	[…]	Kyllä
EURO-PEC	HIDROELECTRICA	[…]	144	[…]	Kyllä
Alro	HIDROELECTRICA	[…]	93	[…]	Kyllä
Luxten-Lighting	HIDROELECTRICA	[…]	146	[…]	Kyllä
EFT	HIDROELECTRICA	[…]	148	[…]	Kyllä
ELSID	HIDROELECTRICA	[…]	147	[…]	Ei
Electrocarbon	HIDROELECTRICA	[…]	148	[…]	Ei

Huom. Hinnat on pyöristetty lähimpään hintayksikköön (RON/MWh).
Lähde: Romanian viranomaisten toimittamien tietojen perusteella tehtyyn regressioanalyysiin perustuvat laskelmat.

Herkkyysanalyysi

Edellä kuvatussa empiirisessä analyysissa MDD-sopimukseksi määritettiin se aineistoon kuuluva sopimus, jonka tiettynä vuonna toteutunut hinta erosi absoluuttisina lukuina (RON/MWh) eniten sitä vastaavasta ennakoidusta hinnasta.

Tulosten paikkansapitävyyden tarkistamiseksi tehtiin vielä herkkyysanalyysi. Analyysi toistettiin muutoin samanlaisena, mutta MDD-sopimukseksi katsottiin nyt sopimus, jossa ennakoidun hinnan ja vastaavan toteutuneen hinnan välillä oli suurin prosentuaalinen ero suhteessa ennakoituun hintaan. Herkkyysanalyysissa MDD-sopimukseksi määritettiin siis sopimus, jossa toteutunut hinta erosi prosentuaalisesti eniten vastaavasta ennakoidusta hinnasta. Analyysin ei pitäisi vaikuttaa merkittävästi MDD-sopimuksen valintaan, mutta se voi vaikuttaa siihen, mitkä sopimukset otetaan analysoitaviksi. Tulokset esitetään jäljempänä taulukoissa 6–9. Ne vahvistavat pääanalyysin tulokset päteviksi.

Taulukko 6

Vuoden 2007 sopimuksia koskeva herkkyysanalyysi

Asiakkaan nimi	Toimittajan nimi	Toteutunut hinta	Vertailuhinta	Hintaero (prosentteina)	Vastaa verta-iluindeksejä
MDD-sopimus					
AZOMURES SA	HIDROELECTRICA	[…]	124	[…] %	
Tutkinnan kohteena olevat sopimukset					
Alro	HIDROELECTRICA	[…]	72	[…]	Kyllä
Energy Holding	HIDROELECTRICA	[…]	50	[…]	Kyllä
EFT	HIDROELECTRICA	[…]	127	[…]	Kyllä
Electromagnetica	HIDROELECTRICA	[…]	111	[…]	Kyllä
EURO-PEC	HIDROELECTRICA	[…]	111	[…]	Kyllä

Asiakkaan nimi	Toimittajan nimi	Toteutunut hinta	Vertailuhinta	Hintaero (prosentteina)	Vastaa vertailuindeksejä
Luxten-Lighting	HIDROELECTRICA	[…]	125	[…]	Kyllä
ELSID	HIDROELECTRICA	[…]	126	[…]	Ei
Electrocarbon	HIDROELECTRICA	[…]	126	[…]	Ei

Huom. Hinnat on pyöristetty lähimpään hintayksikköön (RON/MWh).
Lähde: Romanian viranomaisten toimittamien tietojen perusteella tehtyyn regressioanalyysiin perustuvat laskelmat.

Taulukko 7

Vuoden 2008 sopimuksia koskeva herkkyysanalyysi

Asiakkaan nimi	Toimittajan nimi	Toteutunut hinta	Vertailuhinta	Hintaero (prosentteina)	Vastaa vertailuindeksejä
MDD-sopimus					
PETROM SA	Energy Holding	[…]	147	[…] %	
Tutkinnan kohteena olevat sopimukset					
Alro	HIDROELECTRICA	[…]	94	[…]	Ei
Electromagnetica	HIDROELECTRICA	[…]	133	[…]	Kyllä
EFT	HIDROELECTRICA	[…]	149	[…]	Kyllä
Energy Holding	HIDROELECTRICA	[…]	73	[…]	Kyllä
EURO-PEC	HIDROELECTRICA	[…]	133	[…]	Kyllä
Luxten-Lighting	HIDROELECTRICA	[…]	147	[…]	Ei
ELSID	HIDROELECTRICA	[…]	148	[…]	Ei
Electrocarbon	HIDROELECTRICA	[…]	149	[…]	Ei

Huom. Hinnat on pyöristetty lähimpään hintayksikköön (RON/MWh).
Lähde: Romanian viranomaisten toimittamien tietojen perusteella tehtyyn regressioanalyysiin perustuvat laskelmat.

Taulukko 8

Vuoden 2009 sopimuksia koskeva herkkyysanalyysi

Asiakkaan nimi	Toimittajan nimi	Toteutunut hinta	Vertailuhinta	Hintaero (prosentteina)	Vastaa vertailuindeksejä
MDD-sopimus					
Ductil Steel SA	Alpiq RomEnergie	[…]	187	[…] %	
Contracts under investigation					
Alro	HIDROELECTRICA	[…]	102	[…]	Kyllä
EURO-PEC	HIDROELECTRICA	[…]	142	[…]	Kyllä

Asiakkaan nimi	Toimittajan nimi	Toteutunut hinta	Vertailuhinta	Hintaero (prosentteina)	Vastaa verta-iluindeksejä
Alpiq RomEnergie	HIDROELECTRICA	[…]	126	[…]	Kyllä
Electromagnetica	HIDROELECTRICA	[…]	142	[…]	Kyllä
Energy Holding	HIDROELECTRICA	[…]	116	[…]	Ei
EFT	HIDROELECTRICA	[…]	157	[…]	Kyllä
Luxten-Lighting	HIDROELECTRICA	[…]	156	[…]	Ei
ELSID	HIDROELECTRICA	[…]	157	[…]	Ei
Electrocarbon	HIDROELECTRICA	[…]	157	[…]	Ei

Huom. Hinnat on pyöristetty lähimpään hintayksikköön (RON/MWh).
Lähde: Romanian viranomaisten toimittamien tietojen perusteella tehtyyn regressioanalyysiin perustuvat laskelmat.

Taulukko 9

Vuoden 2010 sopimuksia koskeva herkkyysanalyysi

Asiakkaan nimi	Toimittajan nimi	Toteutunut hinta	Vertailuhinta	Hintaero (prosentteina)	Vastaa verta-iluindeksejä
MDD-sopimus					
ARCELORMITTAL GALAȚI	Electrica	[…]	182	[…] %	
Tutkinnan kohteena olevat sopimukset					
ArcelorMittal Galați	HIDROELECTRICA	[…]	118	[…]	Kyllä
Electrica	HIDROELECTRICA	[…]	132	[…]	Kyllä
Energy Holding	HIDROELECTRICA	[…]	107	[…]	Kyllä
Alpiq RomEnergie	HIDROELECTRICA	[…]	116	[…]	Kyllä
Electromagnetica	HIDROELECTRICA	[…]	132	[…]	Kyllä
EURO-PEC	HIDROELECTRICA	[…]	144	[…]	Kyllä
Alro	HIDROELECTRICA	[…]	93	[…]	Kyllä
Luxten-Lighting	HIDROELECTRICA	[…]	146	[…]	Kyllä
EFT	HIDROELECTRICA	[…]	148	[…]	Kyllä
ELSID	HIDROELECTRICA	[…]	147	[…]	Ei
Electrocarbon	HIDROELECTRICA	[…]	148	[…]	Ei

Huom. Hinnat on pyöristetty lähimpään hintayksikköön (RON/MWh).
Lähde: Romanian viranomaisten toimittamien tietojen perusteella tehtyyn regressioanalyysiin perustuvat laskelmat.

Hidroelectrican Luxten-Lightingin, Electrocarbonin ja Elsidin kanssa tekemisen sopimusten hinnat eivät vieläkään vastaa vertailuhintaa. Prosentuaaliset hintaerot ovat huomattavasti suuremmat Luxten-Lightingin kanssa vuosiksi 2008 ja 2009 ja Electrocarbonin ja Elsidin kanssa vuosiksi 2007–2010 tehtyjen sopimusten osalta. Lisäksi on mainittava kaksi muuta sopimusta: Alron kanssa vuonna 2008 tehty sopimus ja Energy Holdingin vuonna 2009 tehty sopimus. Kummassakin tapauksessa prosentuaalinen hintaero on hyvin lähellä MDD-sopimuksen prosentuaalista hintaeroa. Alron toteutunut sopimushinta on vuonna 2008 […] prosenttia alhaisempi kuin sen ennakoitu hintataso, ja sen prosentuaalinen hintaero suhteessa MDD-sopimukseen vuonna 2008 on […] prosenttia. Energy Holdingin toteutunut sopimushinta on vuonna 2009 […] prosenttia alhaisempi kuin sen ennakoitu hintataso, ja sen prosentuaalinen hintaero suhteessa MDD-sopimukseen vuonna 2009 on […] prosenttia. Kaiken kaikkiaan näiden kahden sopimuksen pitäisi katsoa olevan yhdenmukaisia vertailuhinnan kanssa.

Pääasiallisessa herkkyysanalyysissa siis tarkasteltiin MDD-sopimusta määritettäessä prosentuaalista hintaeroa suhteessa vertailuhintaan, ja se vahvisti tulokset oikeiksi. Sen lisäksi tehtiin seuraavat herkkyystestit, joissa hyödynnettiin MDD-sopimuksen suositeltavan määritystavan avulla saatuja tuloksia (absoluuttisina lukuina):

— MDD-sopimuksen absoluuttisesta arvosta vähennettiin arbitraarisesti 10 prosenttia. Näin MDD-sopimuksen muuttuminen ei vaikuta johtopäätöksiin, jotka koskevat tutkinnan kohteena olevia, vuosina 2008. 2009 ja 2010 tehtyjä sopimuksia. Vuonna 2007 EFT:n hinta näyttää olevan 2,5 RON/MWh alhaisempi kuin sovellettu hinta […] RON/MWh (eli vertailuarvon mukainen hinta olisi ollut […] RON/MWh). Vastaavaa eroa ei ollut havaittavissa EFT:n sopimuksissa vuosina 2008, 2009 ja 2010, ja sitä voidaan pitää merkityksettömänä.

— Samoin jos viitekohtana käytettäisiin toiseksi suurinta poikkeamaa alaspäin, vuodelta 2007 ”jäisi kiinni” vain kaksi muuta sopimusta (Luxten-Lighting ja EFT). Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että joissakin muussa kyseisellä kaudella analysoiduissa ja tutkinnan kohteena olevissa sopimuksissa sovelletut hinnat osoittautuisivat vertailuhintoja alhaisemmiksi tai että EFT:n kanssa tehdyn sopimuksen hinta osoittautuisi vertailuhintaa alhaisemmaksi vuosina 2008, 2009 ja 2010.

— Vuonna 2011 tehdyn regressioanalyysin tietoja ei alun perin testattu, mutta ne otettiin mukaan myöhemmin. Tämän seurauksena taulukoissa 2–5 esitetyt arvot muuttuvat hieman, mutta laadulliset tulokset pysyvät kuitenkin samanlaisina.

— Ne tutkitut sopimushinnat, jotka oli katsottu vertailuhinnan mukaisiksi, otettiin huomioon regressioanalyysin aineistossa (aineiston sisäiset tiedot). Tässäkin tapauksessa tutkinnan kohteena olevia sopimuksia koskevat johtopäätökset pysyvät samoina.

Näin ollen pääanalyysin lisäksi tehdyt herkkyystestit vahvistavat ekonometrisen analyysin tulokset päteviksi.